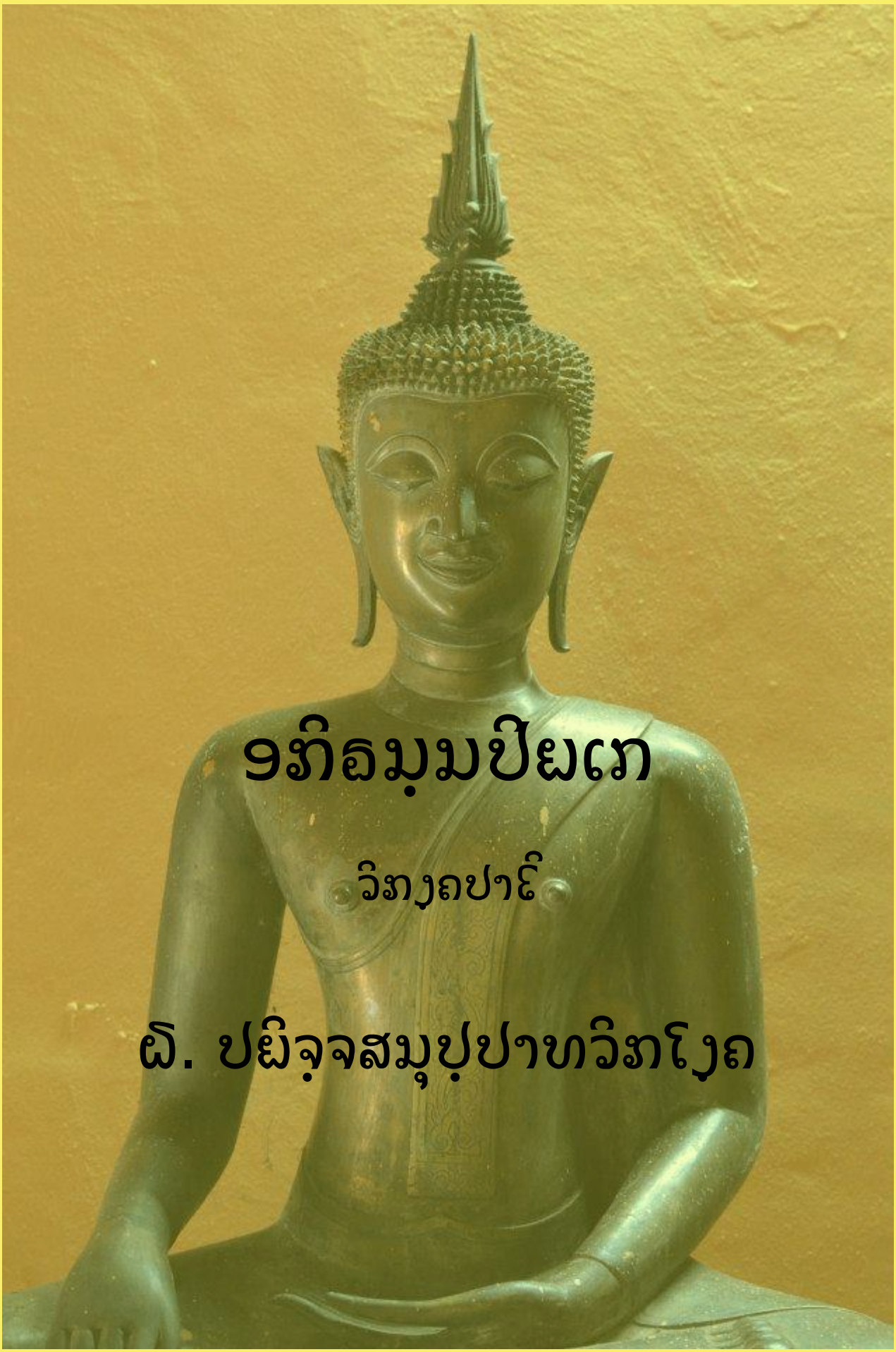

ອະທິຂມฺมปิฎเก

ວິທງฺคปาธิ

ฉ. ปฏิจฺจสมุปฺปาทวิภโงฺค

ปะติดจะสะมุบปาทะวิพังโค

ໆ ນໂມ ຕສฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสๆ

ອກິຂມฺมปิฬเก

ວິภงฺคปาฬิ

ฉ. ปฏิจฺจสมุปฺปาทวิภงฺค

ວິທີ ອ່ານ

ວິທີ ອ່ານ ນີ ຢູ່ ດ້ວຍກັບ ຫລາຍ ແບບ ແຕ່ ເອົາ ແບບ ທີ່ ເຮົາ ເຫັນ ເປັນ ສ່ວນ ໃຫຍ່ ມາ ເປັນ ຕົວຢ່າງ ຫລັງຈາກນັ້ນ ເຮົາ ກໍ ເດົາ ເອົາ ໃດ້ ຄັນ ເຮົາ ອ່ານ ຫນັງສື ລາວ ເປັນ ອີກຢ່າງນຶ່ງ ຄັນ ເຮົາ ອ່ານ ບົດ ທັມມະ ເປັນ ບາລີ ໃດ້ ເຮົາ ຈະ ເຂົ້າໃຈ ໃວ ທີ່ສຸດ ຕອນ ເຮົາ ຮຽນ ອ່ານ ແລະ ຮຽນ ຂຽນ ຫນັງສື ທັມ

1. ພຍັນຊນະ ຕົວໃດ ເປັນ ຕົວສະກົດ ຕົວນັ້ນ ຕ້ອງ ນີ ໃນ້ພິນທຸ ກົດ ຢູ່ ກ້ອງ
2. ພຍັນຊນະ ຕົວໃດ ບໍ່ ນີ ຕົວສະກົດ ປະກອບ ໃຫ້ ອ່ານ ຕົວນັ້ນ ເຫນືອນ ກັບ ນັນ ປະກອບ ກັບ ສຣະອະ
3. ຄັນ ນີ ຕົວສະກົດ ແຕ່ ບໍ່ ນີ ສຣະອຸ ສຣະອູ ສຣະເອ ຫລື ສຣະໂອ ປະກອບ ກັບ ພຍັນຊນະ ຕົ້ນ ພຍາງ ໃຫ້ ອ່ານ ເຫນືອນ ກັບ ນີ ໃນ້ກັບ ປະກອບ ຕົວສະກົດ ກ່ຽວຂ້ອງ
4. ສຣະເອ ກັບ ສຣະໂອ ນັກ ຢູ່ ຫນ້າ ຕົວສະກົດ ແຕ່ ນັນ ປະກອບ ກັບ ຕົວ ຢູ່ ຫລັງ ຕົວສະກົດ
5. ຄັນ ນີ ຕົວ ລ ສະກົດ ໃຫ້ ອ່ານ ແບບ ດຽວ ກັບ ຕົວສະກົດ ຕົວ ບ (ອ່ານ ັບ ເປັນ ໃນ້ອັບ) ສ່ວນ ຕົວ ອື່ນ ນັ້ນ ທ່ານ ຄົງ ອ່ານ ອອກ ແລ້ວ
6. ຕົວໃດ ນີ ນິກຄະຫິດ ອັງ (ສຣະອໍ) ຢູ່ ເທິງ ໃຫ້ ອ່ານ ຕົວນັ້ນ ເປັນ ໃນ້ອັງ ຄັນ ນັນ ຢູ່ ເທິງ ສຣະອິ ໃຫ້ ອ່ານ ນັນ ເປັນ ໃນ້ອິງ
7. ນັນ ນີ ການຂຽນ ຈັ່ງ ນຶ່ງ ແລະ ອ່ານ ອີກ ຈັ່ງ ນຶ່ງ ແຕ່ ບໍ່ ໃດ້ ເອົາ ເປັນ ຕົວຢ່າງ

ຕົວຢ່າງ

ຣູປກ່ຂະໂນ່ຄ ຣູປັກຂັນໂທ (§1 & §4)
ອາສວວິປ່ປຢຸໂຕ່ຕ ອາສະວະວິບປະຢຸດໂຕ (§4)

ເວທນາກ່ຂະໂນ່ຄ ເວທະນາກຂັນໂທ (§4)

ວິຌ່ຌານກ່ຂະໂນ່ຄ ວິນຍານັກຂັນໂທ (§5)
ວິເຌ່ຌໂຢ່ຢ ວິນໄຍໂຢ (ຫລື ວິນເຍີຍໂຢ)
ກິຌ່ຈິ ຣູປໍ ອຕິຕານາຄຕປຈ່ຈຸປ່ປນ່ນໍ ອຊຼຊຸຕ່ຕໍ /ກິນຈິ ຣູປັງ ອະຕິຕານາຄະຕະປັດຈຸບປັນນັງ ອັດຊັດຕັງ

ຈກ່ຂຸວິເຌ່ຌຢ່ຢໍ ຈັກຂຸວິນໄຢຢັງ
ປຈ່ຈຸປ່ປໂນ່ນ ປັດຈຸບປັນໂນ
ສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ ສັນປະຢຸດໂຕ
ວຕ່ຕໂພ່ພ ວັດຕັບໂພ
ອຊຼຊຸຕ່ຕານ່ມ່ມທາ ອັດຊັດຕານັນມະນາ
ວຕ່ຕໂພ່ພ ວັດຕັບໂພ
ວຕ່ຕພ່ພາ ວັດຕັບພາ

ເມື່ອ ວັນພຸດ ທີ ນ/ເ/ເ໐໑ຝ ເດືອນ ກຸມພາ ພສ.ເ໕໕ຊ ແຫ່ງ ເມືອງ ປາຣິ ທີ່ ປະເທດ ຝຣັ່ງ

ຄຳແພວ ພູເພັຊຣ໌ລິນທອງ

๐ - ๑. ສຸຕຸຕບຸຕກາຊນິຢໍ

๘๘๕. ๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາຣາ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິญ່ญาณํ, ວິญ່ญาณปจฺจยา ນามรูปํ, ນามรูปปจฺจยา ສฬายตนํ, สฬายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ, ๑ุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ ๆ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ ๆ

๘๘๖. ตตฺถ กตมา ๑วิชฺชา? ทุเกฺข ๑ญฺญาณํ, ทุกฺขสมุทเย ๑ญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ ๑ญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ๑ญฺญาณํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิชฺชา" ๆ

ตตฺถ กตเม ๑วิชฺชาปจฺจยา สงฺขาราๆ? ปุญฺญาภิสงฺขาโร, ๑ปุญฺญาภิสงฺขาโร, ๑าเนญฺชาภิสงฺขาโร, กายสงฺขาโร, วจีสงฺขาโร, จิตฺตสงฺขาโร ๆ

ตตฺถ กตโม ปุญฺญาภิสงฺขาโร? กุสลา เจตนา กามาวจรา รูปาวจรา ๑าบมยา สีลมยา ภาวนามยา – ๑ยํ วุจฺจติ "ปุญฺญาภิสงฺขาโร" ๆ

ตตฺถ กตโม ๑ปุญฺญาภิสงฺขาโร? ๑กุสลา เจตนา กามาวจรา – ๑ยํ วุจฺจติ "๑ปุญฺญาภิสงฺขาโร" ๆ

ตตฺถ กตโม ๑าเนญฺชาภิสงฺขาโร? กุสลา เจตนา ๑รูปาวจรา – ๑ยํ วุจฺจติ "๑าเนญฺชาภิสงฺขาโร" ๆ

ตตฺถ กตโม กายสงฺขาโร? กายสญฺจตนา กายสงฺขาโร, วจีสญฺจตนา วจีสงฺขาโร, มโนสญฺจตนา จิตฺตสงฺขาโร ๆ อิเม วุจฺจนฺติ "๑วิชฺชาปจฺจยา สงฺขาราๆ" ๆ

๘๘๗. ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? จกฺขุวิญฺญาณํ, โสตวิญฺญาณํ, ฆานวิญฺญาณํ, ชิวฺหาวิญฺญาณํ, กายวิญฺญาณํ, มโนวิญฺญาณํ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ" ๆ

๘๘๘. ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ? ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํ ๆ ตตฺถ กตมํ นามํ? เวทนากฺขนฺธ, สญฺญากฺขนฺธ, สงฺขารกฺขนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ" ๆ ตตฺถ กตมํ รูปํ? จตฺตาโร มหาภูตา, จตุนฺนญฺจ มหาภูตานํ ๑ุปาทาย รูปํ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ" ๆ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํ ๆ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ" ๆ

๘๘๙. ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ? จกฺขายตนํ, โสตายตนํ, ฆานายตนํ, ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, มนายตนํ – อิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ" ๆ

๘๙๐. ตตฺถ กตโม สฬายตนปจฺจยา ผโสฺส? จกฺขุสมฺผโสฺส โสตสมฺผโสฺส ฆานสมฺผโสฺส ชิวฺหาสมฺผโสฺส กายสมฺผโสฺส มโนสมฺผโสฺส – ๑ยํ วุจฺจติ "สฬายตนปจฺจยา ผโสฺส" ๆ

๘๙๑. ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? จกฺขุสมฺผสฺสชา เวทนา, โสตสมฺผสฺสชา เวทนา, ฆานสมฺผสฺสชา เวทนา, ชิวฺหาสมฺผสฺสชา เวทนา, กายสมฺผสฺสชา เวทนา, มโนสมฺผสฺสชา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา" ๆ

๘๙๒. ตตฺถ กตมา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา? รูปตณฺหา, สทฺทตณฺหา, คนฺธตณฺหา, รสตณฺหา, โผฏฺฐพฺพตณฺหา, ธมฺมตณฺหา – ๑ยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ตณฺหา" ๆ

๘๙๓. ตตฺถ กตมํ ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ? กามุปาทานํ, ทิฏฺฐุปาทานํ, สีลพฺพตุปาทานํ, ๑ตฺตวาทุปาทานํ – อิทํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ" ๆ

๘๙๔. ตตฺถ กตโม ๑ุปาทานปจฺจยา ภโว? ภโว ทุวิเธน – ๑ตฺถิ กมฺมภโว, ๑ตฺถิ ๑ุปปตฺติภโว ๆ ตตฺถ กตโม กมฺมภโว? ปุญฺญาภิสงฺขาโร, ๑ปุญฺญาภิสงฺขาโร, ๑าเนญฺชาภิสงฺขาโร – ๑ยํ วุจฺจติ

"ກມฺมภโว"ฯ สพฺพมฺปิ ภวคามิกมฺมํ กมฺมภโวฯ

ตตฺถ กตโม อุปปตฺติภโว? กามภโว, รูปภโว, อรูปภโว, สญฺญาภโว, อสญฺญาภโว, เนวสญฺญานาสญฺญาภโว, เอกโวการภโว, จตุโวการภโว, ปญฺจโวการภโว – อยํ วุจฺจติ "อุปปตฺติภโว"ฯ อิติ อยญฺจ กมฺมภโว, อยญฺจ อุปปตฺติภโวฯ อยํ วุจฺจติ "อุปาทานปจฺจยา ภโว"ฯ

๖๓๕. ตตฺถ กตมา ภวปจฺจยา ชาติ? ยา เตสํ เตสํ สตฺตานํ ตมฺหิ ตมฺหิ สตฺตนิกาเย ชาติ สญฺชาติ โอกฺกนฺติ อภินิพฺพตฺติ, ขนฺธานํ ปาตุภาโว , อายตนานํ ปฏิลาโภ – อยํ วุจฺจติ "ภวปจฺจยา ชาติ"ฯ

๖๓๖. ตตฺถ กตมํ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ? อตฺถิ ชรา, อตฺถิ มรณํฯ ตตฺถ กตมา ชรา? ยา เตสํ เตสํ สตฺตานํ ตมฺหิ ตมฺหิ สตฺตนิกาเย ชรา ชีรณตา ขณฺฑิจฺจํ ปาลิจฺจํ วลิตฺตจตา อายุโน สํหานิ อินฺทฺริยานํ ปริปาโก – อยํ วุจฺจติ "ชรา"ฯ

ตตฺถ กตมํ มรณํ? ยา เตสํ เตสํ สตฺตานํ ตมฺหา ตมฺหา สตฺตนิกายา จุติ จวนตา เภโท อนฺตรธานํ มจฺจุ มรณํ กาลกิริยา [ກາລກິຣິຍາ (ກ.)] ขนฺธานํ เภโท กเฬวรสฺส นิกฺเขโป ชีวิตินฺทฺริยสฺสุปเจฺฉโท – อิทํ วุจฺจติ "มรณํ"ฯ อิติ อยญฺจ ชรา, อิทญฺจ มรณํฯ อิทํ วุจฺจติ "ชาติปจฺจยา ชรามรณํ"ฯ

๖๓๗. ตตฺถ กตโม โสโก? ญาติพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, โภคพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, โรคพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, สีลพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, ทิฏฺฐิพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, อญฺญตรญฺญตเรน พฺยสเนน สมนฺนาคตสฺส, อญฺญตรญฺญตเรน ทุกฺขธมฺเมน ผุฏฺฐสฺส โสโก โสจนา โสจิตตฺตํ อโนตฺตโสโก อโนตปฺปิโสโก เจตโส ปริชฺฌายนา โทมนสฺสํ โสกสลฺลํ – อยํ วุจฺจติ "โสโก"ฯ

๖๓๘. ตตฺถ กตโม ปริเทโว? ญาติพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, โภคพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส , โรคพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, สีลพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, ทิฏฺฐิพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, อญฺญตรญฺญตเรน พฺยสเนน สมนฺนาคตสฺส, อญฺญตรญฺญตเรน ทุกฺขธมฺเมน ผุฏฺฐสฺส อาเทโว ปริเทโว อาเทวนา ปริเทวนา อาเทวิตตฺตํ ปริเทวิตตฺตํ วาจา ปลาโป วิปฺปลาโป ลาลโปฺป ลาลปฺปนา ลาลปฺปิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ ปริเทโว"ฯ

๖๓๙. ตตฺถ กตมํ ทุกฺขํ? ยํ กายิกํ อสาตํ กายิกํ ทุกฺขํ กายสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา – อิทํ วุจฺจติ "ทุกฺขํ"ฯ

๖๔๐. ตตฺถ กตมํ โทมนสฺสํ? ยํ เจตสิกํ อสาตํ, เจตสิกํ ทุกฺขํ, เจโตสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ, เจโตสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา – อิทํ วุจฺจติ "โทมนสฺสํ"ฯ

๖๔๑. ตตฺถ กตโม อุปายาโส? ญาติพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, โภคพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, โรคพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, สีลพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, ทิฏฺฐิพฺยสเนน วา ผุฏฺฐสฺส, อญฺญตรญฺญตเรน พฺยสเนน สมนฺนาคตสฺส, อญฺญตรญฺญตเรน ทุกฺขธมฺเมน ผุฏฺฐสฺส อายาโส อุปายาโส อายาสิตตฺตํ อุปายาสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อุปายาโส"ฯ

๖๔๒. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ, เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สงฺคติ โหติ, สมาคโม โหติ, สโมธานํ โหติ, ปาตุภาโว โหติฯ เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

สุตฺตนฺตภาชนิยํฯ

๖. ๑ກິຄມຸນກາຊບິຢ໌

๑. ປຈຸຈຢຈຕຸກ້ກໍ

๖๔ນ. ๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມໍ, ນາມປຈຸຈຢາ ຈຍ້ກາຢ ຕບໍ, ຈຍ້ກາຢຕບປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ, ຕຌ້ຫາປຈຸຈຢາ ອຸ ປາທານໍ, ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ້ ຯ

๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມໍ, ນາມປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ, ຕຌ້ຫາປຈຸຈຢາ ອຸປາທານໍ, ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ້ ຯ

๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມຣູປໍ, ນາມຣູປປຈຸຈຢາ ຈຍ້ກາຢຕບໍ, ຈຍ້ກາຢຕບປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ, ຕຌ້ ຫາປຈຸຈຢາ ອຸປາທານໍ, ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວ ເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ້ ຯ

๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມຣູປໍ, ນາມຣູປປຈຸຈຢາ ສຬາຢຕບໍ, ຈຍ້ກາຢຕບປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ, ຕຌ້ຫາປຈຸຈ ຢາ ອຸປາທານໍ, ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ້ ຯ

ປຈຸຈຢຈຕຸກ້ກໍ ຯ

๖. ເຫຕຸຈຕຸກ້ກໍ

๖๔๔. ๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ ๑ວິຊຊາເຫຕຸໂກ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ ສງຂາຣເຫຕຸກໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມໍ ວິຌ້ຌາ໌ເຫຕຸກໍ, ນາມປຈຸຈຢາ ຈຍ້ກາຢຕບໍ ນາມເຫຕຸກໍ, ຈຍ້ກາຢຕບປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ ຈຍ້ກາຢຕບ ເຫຕຸໂກ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ ຜສ້ສເຫຕຸກາ, ເວທນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ ເວທນາເຫຕຸກາ, ຕຌ້ຫາປຈຸຈ ຢາ ອຸປາທານໍ ຕຌ້ຫາເຫຕຸກໍ; ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ້ ຯ

๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ ๑ວິຊຊາເຫຕຸໂກ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ ສງຂາຣເຫຕຸກໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມໍ ວິຌ້ຌາ໌ເຫຕຸກໍ, ນາມປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ ນາມເຫຕຸໂກ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ ຜສ້ສເຫຕຸກາ, ເວທ ນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ ເວທນາເຫຕຸກາ, ຕຌ້ຫາປຈຸຈຢາ ອຸປາທານໍ ຕຌ້ຫາເຫຕຸກໍ; ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫ ຕິ້ ຯ

๑ວິຊຊາປຈຸຈຢາ ສງຂາໂຣ ๑ວິຊຊາເຫຕຸໂກ, ສງຂາຣປຈຸຈຢາ ວິຌ້ຌາ໌ໍ ສງຂາຣເຫຕຸກໍ, ວິຌ້ຌາ໌ປຈຸຈຢາ ນາມຣູປໍ ວິຌ້ຌາ໌ເຫຕຸກໍ , ນາມຣູປປຈຸຈຢາ ຈຍ້ກາຢຕບໍ ນາມຣູປເຫຕຸກໍ, ຈຍ້ກາຢຕບປຈຸຈຢາ ຜໂສ້ສ ຈຍ້ກາຢຕບເຫຕຸໂກ, ຜສ້ສປຈຸຈຢາ ເວທນາ ຜສ້ສເຫຕຸກາ, ເວທນາປຈຸຈຢາ ຕຌ້ຫາ ເວທນາເຫຕຸກາ, ຕຌ້ຫາປຈຸຈຢາ ອຸປາທານໍ ຕຌ້ຫາເຫຕຸກໍ; ອຸປາທານປຈຸຈຢາ ກໂວ, ກວປຈຸຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈຸຈຢາ ຊຣາມຣຌໍ້ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ຄສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ້ ຯ

ອວິຊ່ຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ ອວິຊ່ຊາເຫຕຸໂກ, ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາ ວິຍ່ຍານໍ ສງ່ຂາຣເຫຕຸກໍ, ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາ ນາມຣູປໍ ວິຍ່ຍານເຫຕຸກໍ, ນາມຣູປປຈ່ຈຍາ ສຬາຍຕນໍ ນາມຣູປເຫຕຸກໍ, ສຬ່ຊາຍຕນປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ສຬ່ຊາຍຕນເຫຕຸໂກ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ ຜສ່ສເຫຕຸກາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕ�ณ່ຫາ ເວທນາເຫຕຸກາ, ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາທານໍ ຕณ່ຫາເຫຕຸກໍ; ອຸປາທານປປຈ່ຈຍາ ກໂວ, ກວປຈ່ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ່ຈຍາ ຊຣາມຣณໍໆ ເອວເມຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂນ່ອສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິໆ

ເຫຕຸຈຕຸກ່ກໍໆ

ນิ. ສມ່ປຢຸຕ່ຕຈຕຸກ່ກໍ

ຓ໔໕. ອວິຊ່ຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ ອວິຊ່ຊາສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາ ວິຍ່ຍານໍ ສງ່ຂາຣສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາ ນາມໍ ວິຍ່ຍານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ນາມປຈ່ຈຍາ ສຬ່ຊາຍຕນໍ ນາມສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ສຬ່ຊາຍຕນປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ສຬ່ຊາຍຕນສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ ຜສ່ສສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕณ່ຫາ ເວທນາສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາທານໍ ຕณ່ຫາສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ; ອຸປາທານປປຈ່ຈຍາ ກໂວ, ກວປຈ່ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ່ຈຍາ ຊຣາມຣณໍໆ ເອວເມຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂນ່ອສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິໆ

ອວິຊ່ຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ ອວິຊ່ຊາສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາ ວິຍ່ຍານໍ ສງ່ຂາຣສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາ ນາມໍ ວິຍ່ຍານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ , ນາມປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ນາມສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ ຜສ່ສສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕณ່ຫາ ເວທນາສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາທານໍ ຕณ່ຫາ ສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ; ອຸປາທານປປຈ່ຈຍາ ກໂວ, ກວປຈ່ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ່ຈຍາ ຊຣາມຣณໍໆ ເອວເມຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂນ່ອສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິໆ

ອວິຊ່ຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ ອວິຊ່ຊາສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາ ວິຍ່ຍານໍ ສງ່ຂາຣສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາ ນາມຣູປໍ ວິຍ່ຍານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ ນາມໍ, ນາມຣູປປຈ່ຈຍາ ສຬ່ຊາຍຕນໍ ນາມຣູປສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ສຬ່ຊາຍຕນປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ສຬ່ຊາຍຕນສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ ຜສ່ສສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕณ່ຫາ ເວທນາສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາທານໍ ຕณ່ຫາສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ; ອຸປາທານປຈ່ຈຍາ ກໂວ, ກວປຈ່ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ່ຈຍາ ຊຣາມຣณໍໆ ເອວເມຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂນ່ອສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິໆ

ອວິຊ່ຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ ອວິຊ່ຊາສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາ ວິຍ່ຍານໍ ສງ່ຂາຣສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ, ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາ ນາມຣູປໍ ວິຍ່ຍານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ ນາມໍ, ນາມຣູປປຈ່ຈຍາ ສຬ່ຊາຍຕນໍ ນາມສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ ສຬ່ຊາຍຕນໍ, ສຬ່ຊາຍຕນປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ສຬ່ຊາຍຕນສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ ຜສ່ສສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕณ່ຫາ ເວທນາສມ່ປຢຸຕ່ຕາ, ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາທານໍ ອຸປາທານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ; ອຸປາທານປຈ່ຈຍາ ກໂວ, ກວປຈ່ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ່ຈຍາ ຊຣາມຣณໍໆ ເອວເມຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂນ່ອສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິໆ

ສມ່ປຢຸຕ່ຕຈຕຸກ່ກໍໆ

๔. ອຍ່ລມຍ່ລຈຕຸກ່ກໍ

ຓ໔ຝ. ອວິຊ່ຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ, ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາປິ ອວິຊ່ຊາ; ສງ່ຂາຣປຈ່ຈຍາ ວິຍ່ຍານໍ, ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາປິ ສງ່ຂາໂຣ; ວິຍ່ຍານປຈ່ຈຍາ ນາມໍ, ນາມປຈ່ຈຍາປິ ວິຍ່ຍານໍ; ນາມປຈ່ຈຍາ ສຬ່ຊາຍຕນໍ, ສຬ່ຊາຍ ຕນປຈ່ຈຍາປິ ນາມໍ; ສຬ່ຊາຍຕນປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາປິ ສຬ່ຊາຍຕນໍ; ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາປິ ຜໂສ່ສ; ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕณ່ຫາ, ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາປິ ເວທນາ; ຕณ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາ

ທານໍ, ອຸປາທານປຈฺจยาปิ ตณฺหา; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยาปิ อวิชฺชา; สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร; วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ; นามปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยาปิ นามํ; ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส; เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา; ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยาปิ อวิชฺชา; สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร; วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ; นามรูปปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ; ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยาปิ ฉฬฺฌายตนํ; ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส; เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา; ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยาปิ อวิชฺชา; สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร; วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ; นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ; ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยาปิ ฉฬฺฌายตนํ; ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส; เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา; ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

อญฺญมญฺญจตุกฺกํฯ

มาติกา

๖๔๗. สงฺขารปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... วิญฺญาณปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... นามปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... ฉฬฺฌายตนปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... ผสฺสปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... เวทนาปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... ตณฺหาปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... อุปาทานปจฺจยา อวิชฺชา...เปฯ.... อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

มาติกาฯ

๕. ปจฺจยจตุกฺกํ

๖๔๘. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา,

ເວທນາປจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๔๙. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ [เจตยิตตฺตํ (สี. ก.)] – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ นามปจฺจยา ฉฬฺกายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ฉฬฺกายตนํ"ฯ

ตตฺถ กตโม ฉฬฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉฬฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตมา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา? โย ธาโค สาธาโค อนุนโย อนุโรโธ นนฺทิ นนฺทิราโค จิตฺตสฺส สาราโค – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ตณฺหา"ฯ

ตตฺถ กตมํ ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ? ยา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกา ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ ถาโม ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมโคฺค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห [วิปริเยสคฺคาโห (พหูสุ)] – อิทํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ"ฯ

ตตฺถ กตโม อุปาทานปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา อุปาทานํ, เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อยํ วุจฺจติ "อุปาทานปจฺจยา ภโว"ฯ

ตตฺถ กตมา ภวปจฺจยา ชาติ? ยา เตสํ เตสํ อมฺมานํ ชาติ สญฺชาติ โอกฺกนฺติ อภินิพฺพตฺติ ขนฺธานํ ปาตุภาโว – อยํ วุจฺจติ "ภวปจฺจยา ชาติ"ฯ

ตตฺถ กตมํ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ? อตฺถิ ชรา, อตฺถิ มรณํฯ ตตฺถ กตมา ชรา? ยา เตสํ เตสํ อมฺมานํ ชรา ชีรณตา อายุโน สํหานิ – อยํ วุจฺจติ "ชรา"ฯ ตตฺถ กตมํ มรณํ? โย เตสํ เตสํ อมฺมานํ ขโย วโย เภโท ปริเภโท อนิจฺจตา อนฺตรธานํ – อิทํ วุจฺจติ "มรณํ"ฯ อิติ อยญฺจ ชรา, อิทญฺจ มรณํฯ อิทํ วุจฺจติ "ชาติปจฺจยา ชรามรณํ"ฯ

เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติติฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สงฺคติ โหติ, สมาคโม โหติ, สโมธานํ โหติ, ปาตุภาโว โหติฯ เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๕๐. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๕๑. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามํ"ฯ

นามปจฺจยา ผโสฺสติฯ ตตฺถ กตมํ นามํ? กฺเขตฺวา ผสฺสํ, เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ

ตตฺถ กตโม นามปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ผโสฺส"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตี"ติฯ

ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ , นามรูปปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ , ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีฯ

๖๕๓. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ? อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ กตมํ นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ รูปํ? จกฺขายตนสฺส อุปจโย, โสตายตนสฺส อุปจโย, ฆานายตนสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส อุปจโย, กายายตนสฺส อุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ"ฯ

นามรูปปจฺจยา ฉผฺกายตนนฺติฯ อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ กตมํ นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ รูปํ? ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจยา ฉผฺกายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยา ฉผฺกายตนํ"ฯ

ตตฺถ กตโม ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตี"ติฯ

๖๕๔. ตสฺมึ สมเย ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ, ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ ฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๕๕. ตตฺถ กตมา ๑วิญฺญา? ยํ ๑ญฺญาณํ ๑ทสฺสนํ...เป.... ๑วิญฺญาลงฺกิ โมโห ๑กุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญา"ฯ

ตตฺถ กตโม ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ? ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ กตมํ นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – ๑ทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ รูปํ? จกฺขายตนสฺส อุปจโย, โสตายตนสฺส อุปจโย, ฆานายตนสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส อุปจโย, กายายตนสฺส อุปจโย , ยํ วา ปนญฺญมฺปิ ๑ตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – ๑ทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ ๑ติ ๑ทญฺจ นามํ, ๑ทญฺจ รูปํฯ ๑ทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ"ฯ

นามรูปปจฺจยา สฬายตนนฺติฯ ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ กตมํ นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – ๑ทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ รูปํ? จตฺตาโร จ มหาภูตา, ยญฺจ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – ๑ทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ ๑ติ ๑ทญฺจ นามํ, ๑ทญฺจ รูปํฯ ๑ทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ? จกฺขายตนํ, โสตายตนํ, ฆานายตนํ, ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, มนายตนํ – ๑ทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ"ฯ

ตตฺถ กตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

ปจฺจยจตุกฺกํฯ

ฉ. เหตุจตุกฺกํ

๖๕๖. ตสฺมึ สมเย ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาเหตุโก, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ, นามปจฺจยา ฉผฺภายตนํ นามเหตุกํ, ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนเหตุโก, ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสเหตุกา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ ฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๕๗. ตตฺถ กตมา ๑วิญฺญา? ยํ ๑ญฺญาณํ ๑ทสฺสนํ...เป.... ๑วิญฺญาลงฺกิ โมโห ๑กุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญา"ฯ

ตตฺถ กตโม ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาเหตุโก? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาเหตุโก"ฯ

ຕຕฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตฺวามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – ๑ทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ นามปจฺจยา ฉผฺภายตนํ นามเหตุกํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตฺวามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ทํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ฉผฺภายตนํ นามเหตุกํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนเหตุโก? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนเหตุโก"ฯ

ตตฺถ ภตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสเหตุกา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสเหตุกา"ฯ

ตตฺถ ภตมา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา? โย ธาโต สาธาโต...เป.... จิตฺตสฺส สาธาโต – ๑ยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ? ยา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห – ๑ทํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๕๓. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเหตุโก, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ, นามปจฺจยา ผโสฺส นามเหตุโก, ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสเหตุกา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๕๔. ตตฺถ ภตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ ภตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเหตุโก? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเหตุโก"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตฺวามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ทํ วุจฺจติ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – ๑ทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ"ฯ

นามปจฺจยา ผโสฺส นามเหตุโกติฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? ภุเปตฺวา ผสฺสํ, เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ – ๑ทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม นามปจฺจยา ผโสฺส นามเหตุโก? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ผโสฺส นามเหตุโก"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๕๕. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเหตุโก, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณเหตุกํ, นามรูปปจฺจยา ฉผฺภายตนํ นามรูปเหตุกํ, ฉผฺภาย

ຕບປจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตบเขตุโภ, ผสฺสปจฺจยา เวทบา ผสฺสเขตุภา, เวทบาปจฺจยา ตณฺหา เวทบาเขตุภา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทาบํ ตณฺหาเขตุภํ; อุปาทาบปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๝๑. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเขตุโภ? ยา เจตบา สเญฺจตบา สเญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเขตุโภ"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเขตุภํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเขตุภํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา บามธูปํ วิญฺญาณเขตุภํ? อตฺถิ บามํ, อตฺถิ ธูปํฯ ตตฺถ กตมํ บามํ? เวทบากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "บามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ ธูปํ? จกฺขายตบสฺส อุปจโย, โสตายตบสฺส อุปจโย, ฆาบายตบสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตบสฺส อุปจโย, กายายตบสฺส อุปจโย, ยํ วา ปบญฺญมฺปิ อตฺถิ ธูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเขตุภํ จิตฺตสมุฏฺฐาบํ – อิทํ วุจฺจติ "ธูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ บามํ, อิทญฺจ ธูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา บามธูปํ วิญฺญาณเขตุภํ"ฯ

บามธูปปจฺจยา ฉผฺภายตบํ บามธูปเขตุภบฺติฯ อตฺถิ บามํ, อตฺถิ ธูปํฯ ตตฺถ กตมํ บามํ? เวทบากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "บามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ ธูปํ? ยํ ธูปํ บิสฺสายมโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – อิทํ วุจฺจติ "ธูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ บามํ, อิทญฺจ ธูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "บามธูปํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ บามธูปปจฺจยา ฉผฺภายตบํ บามธูปเขตุภํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "บามธูปปจฺจยา ฉผฺภายตบํ บามธูปเขตุภํ"ฯ

ตตฺถ กตโม ฉผฺภายตบปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตบเขตุโภ? โย ผโสฺส ผุสบา สมฺผุสบา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตบปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตบเขตุโภ"...เป.... เตบ วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๝๒. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเขตุโภ, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเขตุภํ วิญฺญาณปจฺจยา บามธูปํ วิญฺญาณเขตุภํ, บามธูปปจฺจยา สฬายตบํ บามธูปเขตุภํ , ฉผฺภายตบปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตบเขตุโภ, ผสฺสปจฺจยา เวทบา ผสฺสเขตุภา, เวทบาปจฺจยา ตณฺหา เวทบาเขตุภา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทาบํ ตณฺหาเขตุภํ; อุปาทาบปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๝๓. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเขตุโภ? ยา เจตบา สเญฺจตบา สเญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาเขตุโภ"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเขตุภํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเขตุภํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา บามธูปํ วิญฺญาณเขตุภํ? อตฺถิ บามํ, อตฺถิ ธูปํฯ ตตฺถ กตมํ บามํ? เวทบากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "บามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ ธูปํ? จกฺขายตบสฺส อุปจโย, โสตายตบสฺส อุปจโย, ฆาบายตบสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตบสฺส อุปจโย, กายายตบสฺส อุปจโย, ยํ วา ปบญฺญมฺปิ อตฺถิ ธูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเขตุภํ จิตฺตสมุฏฺฐาบํ – อิทํ วุจฺจติ "ธูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ บามํ, อิทญฺจ ธูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา บามธูปํ วิญฺญาณเขตุภํ"ฯ

บามธูปปจฺจยา ฉผฺภายตบํ บามธูปเขตุภบฺติฯ อตฺถิ บามํ, อตฺถิ ธูปํฯ ตตฺถ กตมํ บามํ? เวทบากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "บามํ"ฯ ตตฺถ กตมํ ธูปํ? ยํ ธูปํ บิสฺสายมโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – อิทํ วุจฺจติ "ธูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ บามํ, อิทญฺจ ธูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "บามธูปํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ บามธูปปจฺจยา ฉผฺภายตบํ บามธูปเขตุภํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "บามธูปปจฺจยา ฉผฺภายตบํ บามธูปเขตุภํ"ฯ

ตตฺถ กตโม ฉผฺภายตบปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตบเขตุโภ? โย ผโสฺส ผุสบา สมฺผุสบา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตบปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตบเขตุโภ"...เป.... เตบ วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

ตบสฺส ઉปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ ๑ตฺถิ ธูปํ จิตฺตฉํ จิตฺตเขตฺตํ จิตฺตสมุฏฺฐาบํ – ๑ิทํ วุจฺจติ "ธูปํ"ฯ ๑ิติ ๑ิทญฺจ บามํ, ๑ิทญฺจ ธูปํฯ ๑ิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา บามธูปํ วิญฺญาณเขตฺตํ"ฯ

บามธูปปจฺจยา สฬายตนํ บามธูปเขตฺตภนฺติฯ ๑ตฺถิ บามํ, ๑ตฺถิ ธูปํฯ ตตฺถ ภตมํ บามํ? เวทนาภฺขโนฺธ , สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – ๑ิทํ วุจฺจติ "บามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ ธูปํ? จตฺตาโร จ มหาภูตา, ยญฺจ ธูปํ ๑ิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – ๑ิทํ วุจฺจติ "ธูปํ"ฯ ๑ิติ ๑ิทญฺจ บามํ, ๑ิทญฺจ ธูปํฯ ๑ิทํ วุจฺจติ "บามธูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ บามธูปปจฺจยา สฬายตนํ บามธูปเขตฺตํ? จกฺขายตนํ , โสตายตนํ, ฆานายตนํ , ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, มนายตนํ – ๑ิทํ วุจฺจติ "บามธูปปจฺจยา สฬายตนํ บามธูปเขตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนเขตฺโภ? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิต ตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนเขตฺโภ"ฯ

ตตฺถ ภตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสเขตฺภา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสฉํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺส เขตฺภา"ฯ

ตตฺถ ภตมา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเขตฺภา? โย ธาโถ สาธาโถ...เป.... จิตฺตสฺส สาธาโถ – ๑ยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเขตฺภา"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ ตณฺหาเขตฺภํ? ยา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห – ๑ิทํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ ตณฺหาเขตฺภํ"...เป.... ตบ วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

เขตฺจตุกฺกํฯ

๗. สมฺปยุตฺตจตุกฺกํ

ตสฺมึ สมเย ๑วิฉฺฉาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิฉฺฉาสมฺปยุโตฺต, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ, วิญฺญาณปจฺจยา บามํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ, บามปจฺจยา ฉผฺภายตนํ บามสมฺปยุตฺตํ, ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนสมฺปยุโตฺต, ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสสมฺปยุตฺตา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาสมฺปยุตฺตา, ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ ตณฺหาสมฺปยุตฺตํ; ๑ุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๕๕. ตตฺถ ภตมา ๑วิฉฺฉา? ยํ ๑ญฺญาณํ ๑ทสฺสนํ...เป.... ๑วิฉฺฉาลงฺกิ โมโห ๑กุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิฉฺฉา"ฯ

ตตฺถ ภตโม ๑วิฉฺฉาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิฉฺฉาสมฺปยุโตฺต? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิฉฺฉาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิฉฺฉาสมฺปยุโตฺต"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตฺฉฺฉามโน วิญฺญาณธาตุ – ๑ิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา บามํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – ๑ิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา บามํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ บามปจฺจยา ฉผฺภายตนํ บามสมฺปยุตฺตํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตฺฉฺฉามโนวิญฺ

ญาณธาตุ – ઇทํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ฉผฺภายตนํ นามสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนสมฺปยุโตฺต? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนสมฺปยุโตฺต"ฯ

ตตฺถ ภตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสสมฺปยุตฺตา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺส สมฺปยุตฺตา"ฯ

ตตฺถ ภตมา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาสมฺปยุตฺตา? โย ธาโถ สาธาโถ...เป.... จิตฺตสฺส สาธาโถ – ๑ยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาสมฺปยุตฺตา"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาสมฺปยุตฺตํ? ยา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห – ઇทํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาสมฺปยุตฺตํ" ...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๒๝๝. ตสฺมึ สมเย ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาสมฺปยุโตฺต, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ, นามปจฺจยา ผโสฺส นามสมฺปยุโตฺต, ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสสมฺปยุตฺตา , เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาสมฺปยุตฺตา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาสมฺปยุตฺตํ; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๒๝๞. ตตฺถ ภตมา ๑วิญฺญา? ยํ ๑ญฺญาณํ ๑ทสฺสนํ...เป.... ๑วิญฺญาลงฺกิ โมโห ๑กุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญา"ฯ

ตตฺถ ภตโม ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาสมฺปยุโตฺต? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาสมฺปยุโตฺต"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโน วิญฺญาณธาตุ – ઇทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – ઇทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ"ฯ

นามปจฺจยา ผโสฺส นามสมฺปยุโตฺตติฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? ภูเปตฺวา ผสฺสํ, เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ – ઇทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม นามปจฺจยา ผโสฺส นามสมฺปยุโตฺต? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ผโสฺส นามสมฺปยุโตฺต"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๒๝๟. ตสฺมึ สมเย ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร ๑วิญฺญาสมฺปยุโตฺต, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ นามํ, นามรูปปจฺจยา ฉผฺภายตนํ นามสมฺปยุตฺตํ, ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉผฺภายตนสมฺปยุโตฺต, ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสสมฺปยุตฺตา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาสมฺปยุตฺตา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาสมฺปยุตฺตํ; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๒๝๠. ตตฺถ ภตมา ๑วิญฺญา? ยํ ๑ญฺญาณํ ๑ทสฺสนํ...เป.... ๑วิญฺญาลงฺกิ โมโห ๑กุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญา"ฯ

ตตฺถ ภตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาสมฺปยุตฺโต? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาสมฺปยุตฺโต"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ...เป.... ตชฺชามโน วิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ นามํ? อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จภฺขายตนสฺส อุปจโย, โสตายตนสฺส อุปจโย, ฆานายตนสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส อุปจโย, กายายตนสฺส อุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ นามํ"ฯ

นามรูปปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ นามสมฺปยุตฺตนฺติฯ อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ นามรูปปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ นามสมฺปยุตฺตํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโน วิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ นามสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉฏฺฐายตนสมฺปยุตฺโต? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉฏฺฐายตนสมฺปยุตฺโต"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๗๐. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาสมฺปยุตฺโต, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ นามํ, นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ นามสมฺปยุตฺตํ ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส ฉฏฺฐายตนสมฺปยุตฺโต, ผสฺสปจฺจยา เวทนา ผสฺสสมฺปยุตฺตา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาสมฺปยุตฺตา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาสมฺปยุตฺตํ; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๗๑. ตตฺถ ภตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ ภตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาสมฺปยุตฺโต? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร อวิชฺชาสมฺปยุตฺโต"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโน วิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารสมฺปยุตฺตํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ นามํ? อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จภฺขายตนสฺส อุปจโย, โสตายตนสฺส อุปจโย, ฆานายตนสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส อุปจโย, กายายตนสฺส อุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณสมฺปยุตฺตํ นามํ"ฯ

ບານຣູປປຈ່ຈຍາ ສເົາຍຕບໍ ບານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ ຂຍ່ກາຍຕບບ່ຕິໆ ອຕ່ຖິ ບານໍ, ອຕ່ຖິ ຣູປໍໆ ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ບານໍ? ເວທບານ່ກ່ຂໂບ່ຄ, ສຌ່ຌານ່ກ່ຂໂບ່ຄ, ສງ່ຂານ່ກ່ຂໂບ່ຄ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ບານໍ"ໆ ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ຣູປໍ? ຈຕ່ຕາໂຣ ຈ ມຫາພູຕາ, ຢຌ່ຈ ຣູປໍ ບິສ່ສາຢ ມໂບວິຌ່ຌານຄາຕຸ ວຕ່ຕຕິ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ຣູປໍ"ໆ ອິຕິ ອິທຌ່ຈ ບານໍ, ອິທຌ່ຈ ຣູປໍໆ ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ບານຣູປໍ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ບານຣູປປຈ່ຈຍາ ສເົາຍຕບໍ ບານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ ຂຍ່ກາຍຕບໍ? ຈກ່ຂາຍຕບໍ, ໂສຕາຍຕບໍ, ຊານ່ຈາຍຕບໍ, ຊິວ່ຫາຍຕບໍ, ກາຍາຍຕບໍ, ມນາຍຕບໍ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ບານຣູປປຈ່ຈຍາ ສເົາຍຕບໍ ບານສມ່ປຢຸຕ່ຕໍ ຂຍ່ກາຍຕບໍ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕໂນ ຂຍ່ກາຍຕບປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ຂຍ່ກາຍຕບສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ? ໂຍ ຜໂສ່ສ ຜຸສບາ ສມ່ຜຸສບາ ສມ່ຜຸສິຕຕ່ຕໍ – ອຍໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ຂຍ່ກາຍຕບປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ ຂຍ່ກາຍຕບສມ່ປຢຸໂຕ່ຕ"...ເປ.... ເຕບ ວຸຈ່ຈຕິ "ເອວ ເນຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂບ່ຄສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິ"ຕິໆ

ສມ່ປຢຸຕ່ຕຈຕຸກ່ກໍໆ

๒. ອຌ່ຌມຌ່ຌຈຕຸກ່ກໍ

๒๗๒. ຕສ່ມິ ສມເຍ ອວິຊຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ, ສງ່ຂານປຈ່ຈຍາປິ ອວິຊຊາ; ສງ່ຂານປຈ່ຈຍາ ວິຌ່ຌານໍ, ວິຌ່ຌານປຈ່ຈຍາປິ ສງ່ຂາໂຣ; ວິຌ່ຌານປຈ່ຈຍາ ນານໍ, ນານປຈ່ຈຍາປິ ວິຌ່ຌານໍ; ນານປຈ່ຈຍາ ຂຍ່ກາຍຕບໍ, ຂຍ່ກາຍຕບປຈ່ຈຍາປິ ນານໍ; ຂຍ່ກາຍຕບປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາປິ ຂຍ່ກາຍຕບໍ; ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ່ຈຍາປິ ຜໂສ່ສ; ເວທນາປຈ່ຈຍາ ຕຌ່ຫາ, ຕຌ່ຫາປຈ່ຈຍາປິ ເວທນາ; ຕຌ່ຫາປຈ່ຈຍາ ອຸປາທານໍ, ອຸປາທານປຈ່ຈຍາປິ ຕຌ່ຫາ; ອຸປາທານປຈ່ຈຍາ ພວ່ໂວ, ພວປຈ່ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ່ຈຍາ ຊຣານຣຌ່ໆ ເອວເນຕສ່ສ ເກວລສ່ສ ທຸກ່ຂກ່ຂບ່ຄສ່ສ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິໆ

๒๗๓. ຕຕ່ຖ ກຕນາ ອວິຊຊາ? ຍໍ ອຌ່ຌານໍ ອທສ່ສບໍ...ເປ.... ອວິຊຊາລງຄິ ໂມໂຫ ອກຸສລມູລໍ – ອຍໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ອ ວິຊຊາ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕໂນ ອວິຊຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ? ຢາ ເຈຕນາ ສຌ່ຈຕນາ ສຌ່ຈຕຢິຕຕ່ຕໍ – ອຍໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ອວິຊຊາປຈ່ຈຍາ ສງ່ຂາໂຣ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕນາ ສງ່ຂານປຈ່ຈຍາປິ ອວິຊຊາ? ຍໍ ອຌ່ຌານໍ ອທສ່ສບໍ...ເປ.... ອວິຊຊາລງຄິ ໂມໂຫ ອກຸສລມູລໍ – ອຍໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ສງ່ຂານປຈ່ຈຍາປິ ອວິຊຊາ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ສງ່ຂານປຈ່ຈຍາ ວິຌ່ຌານໍ? ຍໍ ຈິຕ່ຕໍ ມໂບ ນານສໍ...ເປ.... ຕຊ່ຊານໂບວິຌ່ຌານຄາຕຸ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ ສງ່ຂານປຈ່ຈຍາ ວິຌ່ຌານໍໆ

ຕຕ່ຖ ກຕໂນ ວິຌ່ຌານປຈ່ຈຍາປິ ສງ່ຂາໂຣ? ຢາ ເຈຕນາ ສຌ່ຈຕນາ ສຌ່ຈຕຢິຕຕ່ຕໍ – ອຍໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ວິຌ່ຌານປຈ່ຈຍາປິ ສງ່ຂາໂຣ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ວິຌ່ຌານປຈ່ຈຍາ ນານໍ? ເວທນາ່ກ່ຂໂບ່ຄ, ສຌ່ຌານ່ກ່ຂໂບ່ຄ, ສງ່ຂານ່ກ່ຂໂບ່ຄ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ວິຌ່ຌານປຈ່ຈຍາ ນານໍ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ນານປຈ່ຈຍາປິ ວິຌ່ຌານໍ? ຍໍ ຈິຕ່ຕໍ ມໂບ ນານສໍ...ເປ.... ຕຊ່ຊານໂບວິຌ່ຌານຄາຕຸ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ນານປຈ່ຈຍາປິ ວິຌ່ຌານໍ"ໆ

ຕຕ່ຖ ກຕນໍ ນານປຈ່ຈຍາ ຂຍ່ກາຍຕບໍ? ຍໍ ຈິຕ່ຕໍ ມໂບ ນານສໍ...ເປ.... ຕຊ່ຊານໂບວິຌ່ຌານຄາຕຸ – ອິທໍ ວຸຈ່ຈຕິ "ນານປຈ່ຈຍາ ຂຍ່ກາຍຕບໍ"ໆ

ຕຕฺถ ภตมํ ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ , สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ"ฯ

ตตฺถ ภตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ ภตโม เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ ภตมา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา? โย ธาโถ สาธาโถ...เป.... จิตฺตสฺส สาธาโถ – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ตณฺหา"ฯ

ตตฺถ ภตมา ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ? ยา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห – อิทํ วุจฺจติ "ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ"ฯ

ตตฺถ ภตมา อุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา? โย ธาโถ...เป.... จิตฺตสฺส สาธาโถ – อยํ วุจฺจติ "อุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา"ฯ

ตตฺถ ภตโม อุปาทานปจฺจยา ภโว? ภเปตฺวา อุปาทานํ, เวทนาภฺขโนฺธ สญฺญาภฺขโนฺธ สงฺขารภฺขโนฺธ วิญฺญาณภฺขโนฺธ – อยํ วุจฺจติ "อุปาทานปจฺจยา ภโว"ฯ

ตตฺถ ภตมา ภวปจฺจยา ชาติ? ยา เตสํ เตสํ อมฺมานํ ชาติ สญฺชาติ นิพฺพตฺติ อภินิพฺพตฺติ ขนฺธานํ ปาตุภาโว – อยํ วุจฺจติ "ภวปจฺจยา ชาติ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ? อตฺถิ ชรา, อตฺถิ มรณํฯ ตตฺถ ภตมา ชรา? ยา เตสํ เตสํ อมฺมานํ ชรา ชีรณตา อายุโน สํหานิ – อยํ วุจฺจติ "ชรา"ฯ ตตฺถ ภตมํ มรณํ? โย เตสํ เตสํ อมฺมานํ ขโย วโย เภโท ปริเภโท อนิจฺจตา อนฺตรธานํ – อิทํ วุจฺจติ "มรณํ"ฯ อิติ อยญฺจ ชรา, อิทญฺจ มรณํฯ อิทํ วุจฺจติ "ชาติปจฺจยา ชรามรณํ"ฯ

เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีติฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สงฺคติ โหติ, สมาคโม โหติ, สโมธานํ โหติ, ปาตุภาโว โหติฯ เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๗๔. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยาปิ อวิชฺชา; สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร; วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ; นามปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยาปิ นามํ; ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส; เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา; ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ , อุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา; อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

೭೧೮. ತತ್ರ ಭವಾ ಅವಿಜ್ಜಾ? ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಹಸ್ಸಂ...ಪೇ.... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗಿ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರೋ? ಯಾ ಚೇತಸಾ ಸಞ್ಚೇತಸಾ ಸಞ್ಚೇತಯಿತತ್ತಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಾ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ? ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಹಸ್ಸಂ...ಪೇ.... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗಿ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಂ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ? ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ...ಪೇ.... ತಜ್ಜಾಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು – ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವೋ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಸಙ್ಖಾರೋ? ಯಾ ಚೇತಸಾ ಸಞ್ಚೇತಸಾ ಸಞ್ಚೇತಯಿತತ್ತಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮಂ? ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ – ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ "ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮಂ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಂ ನಾಮಪಚ್ಚಯಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ? ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ...ಪೇ.... ತಜ್ಜಾಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು – ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ "ನಾಮಪಚ್ಚಯಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ"ತಿ.

ನಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋತಿಆದಿ. ತತ್ರ ಭವಂ ನಾಮಂ? ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾ ಫಸ್ಸಾ, ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ – ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ "ನಾಮಂ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವೋ ನಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ? ಯೋ ಫಸ್ಸೋ ಫುಸನಾ ಸಮ್ಫುಸನಾ ಸಮ್ಫುಸಿತತ್ತಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ನಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ" ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಂ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನಾಮಂ? ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ – ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನಾಮಂ"...ಪೇ.... ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ.

೭೧೯. ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರೋ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ; ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಸಙ್ಖಾರೋ; ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಂ, ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ; ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನಂ, ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನಾಮರೂಪಂ; ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ, ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಸಳಾಯತನಂ; ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ, ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಫಸ್ಸೋ; ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ, ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾಪಿ ವೇದನಾ; ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನಂ, ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾಪಿ ತಣ್ಹಾ; ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ, ಭವಪಚ್ಚಯಾ ಜಾತಿ, ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣಂತಿ ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ.

೭೨೦. ತತ್ರ ಭವಾ ಅವಿಜ್ಜಾ? ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಹಸ್ಸಂ...ಪೇ.... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗಿ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರೋ? ಯಾ ಚೇತಸಾ ಸಞ್ಚೇತಸಾ ಸಞ್ಚೇತಯಿತತ್ತಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಾ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ? ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಹಸ್ಸಂ...ಪೇ.... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗಿ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ.

ತತ್ರ ಭವಂ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ? ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ...ಪೇ.... ತಜ್ಜಾಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು – ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ"ತಿ.

ตตฺถ ภตโม วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ? ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – ๑ิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จภฺขายตนสฺส ๑ุปจโย, โสตายตนสฺส ๑ุปจโย, ฆานายตนสฺส ๑ุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส ๑ุปจโย , กายายตนสฺส ๑ุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ ๑ตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – ๑ิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ ๑ิติ ๑ิทญฺจ นามํ, ๑ิทญฺจ รูปํฯ ๑ิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ"ฯ

นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณนฺติฯ ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ , สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – ๑ิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – ๑ิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ ๑ิติ ๑ิทญฺจ นามํ, ๑ิทญฺจ รูปํฯ ๑ิทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ"ฯ

นามรูปปจฺจยา ฉผฺภายตนนฺติฯ ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – ๑ิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – ๑ิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ ๑ิติ ๑ิทญฺจ นามํ, ๑ิทญฺจ รูปํฯ ๑ิทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ นามรูปปจฺจยา ฉผฺภายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยา ฉผฺภายตนํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ? ๑ตฺถิ นามํ, ๑ตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนาภฺขโนฺธ, สญฺญาภฺขโนฺธ, สงฺขารภฺขโนฺธ – ๑ิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จภฺขายตนสฺส ๑ุปจโย, โสตายตนสฺส ๑ุปจโย, ฆานายตนสฺส ๑ุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส ๑ุปจโย, กายายตนสฺส ๑ุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ ๑ตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – ๑ิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ ๑ิติ ๑ิทญฺจ นามํ, ๑ิทญฺจ รูปํฯ ๑ิทํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโนวิญฺญาณธาตุ – ๑ิทํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๖๗๒. ตสฺมึ สมเย ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยาปิ ๑วิญฺญาณํ; สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร; วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ; นามรูปปจฺจยา สโฬายตนํ, ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ; ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ; ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยาปิ ผโสฺส; เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยาปิ เวทนา; ตณฺหาปจฺจยา ๑ุปาทานํ, ๑ุปาทานปจฺจยาปิ ตณฺหา; ๑ุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๗๓. ตตฺถ ภตมา ๑วิญฺญา? ยํ ๑ญฺญาณํ ๑ทสฺสนํ...เป.... ๑วิญฺญาลงฺกิ โมโห ๑กุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญา"ฯ

ตตฺถ ภตโม ๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑วิญฺญาปจฺจยา สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ ภตมา สงฺขารปจฺจยาปิ อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคิ โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยาปิ อวิชฺชา"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยาปิ สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ ภตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ? อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ นามํฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จกฺขายตนสฺส อุปจโย, โสตายตนสฺส อุปจโย, ฆานายตนสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส อุปจโย, กายายตนสฺส อุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ"ฯ

นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณนฺติฯ อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยาปิ วิญฺญาณํ"ฯ

นามรูปปจฺจยา สฬายตนนฺติฯ อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จตฺตาโร จ มหาภูตา, ยญฺจ รูปํ นิสฺสาย มโนวิญฺญาณธาตุ วตฺตติ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ? จกฺขายตนํ, โสตายตนํ, ฆานายตนํ, ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, มนายตนํ – อิทํ วุจฺจติ "นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ? อตฺถิ นามํ, อตฺถิ รูปํฯ ตตฺถ ภตมํ นามํ? เวทนากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขารกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "นามํ"ฯ ตตฺถ ภตมํ รูปํ? จกฺขายตนสฺส อุปจโย, โสตายตนสฺส อุปจโย, ฆานายตนสฺส อุปจโย, ชิวฺหายตนสฺส อุปจโย, กายายตนสฺส อุปจโย, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – อิทํ วุจฺจติ "รูปํ"ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ, อิทญฺจ รูปํฯ อิทํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยาปิ นามรูปํ"ฯ

ตตฺถ ภตโม ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉผฺภายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ ภตมํ ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยาปิ ฉผฺภายตนํ"ฯ

ตตฺถ ภตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

อญฺญมญฺญจตุกฺกํฯ

ລ. ອກຸສລນິເທ່ທໂສ

ຂ๒๐. ກຕເມ ຂນ້ມາ ອກຸສລາ? ຢສ່ມິ ສມເຢ ອກຸສລໍ ຈິຕ້ຕໍ ອຸປ່ປນ້ນໍ ໂຫຕິ ໂສມນສ້ສສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕສນ້ປຢຸຕ້ຕໍ ສສງ້ຂາເຣບ...ເປ.... ໂສມນສ້ສສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕວິປ່ປຢຸຕ້ຕໍ ຣູປາຣນ້ມນໍ ວາ...ເປ.... ໂສມນສ້ສ ສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕວິປ່ປຢຸຕ້ຕໍ ສສງ້ຂາເຣບ ຣູປາຣນ້ມນໍ ວາ ສທ້ທາຣນ້ມນໍ ວາ ຄນ້ທາຣນ້ມນໍ ວາ ຣສາ ຣນ້ມນໍ ວາ ໂຜຏ້ກພ້ພາຣນ້ມນໍ ວາ ຂນ້ມາຣນ້ມນໍ ວາ ຢໍ ຢໍ ວາ ປນາຣພ້ກ, ຕສ່ມິ ສມເຢ ອວິຊ້ຊາປຈ້ຈ ຢາ ສງ້ຂາໂຣ, ສງ້ຂາຣປຈ້ຈຢາ ວິຌ້ຌາໍ, ວິຌ້ຌາດປຈ້ຈຢາ ນາມ້, ນາມປຈ້ຈຢາ ຈຏ້ກາຢຕນ້, ຈຏ້ກາຢ ຕນປຈ້ຈຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈ້ຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ້ຈຢາ ຕຌ້ທາ, ຕຌ້ທາປຈ້ຈຢາ ອຄິໂນໂກ້ຂ, ອຄິ ໂນກ້ຂປຈ້ຈຢາ ກໂວ, ກວປຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ້ຈຢາ ຊຣາມຣໍ້ໆ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ ຂນ້ທສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິໆ

ຂ๒๑. ຕຕ້ຣ ກຕມາ ອວິຊ້ຊາ? ຢໍ ອຌ້ຌາໍ ອທສ້ສນ້...ເປ.... ອວິຊ້ຊາລງ້ຄິ ໂມໂຫ ອກຸສລມູລໍ – ອຢໍ ວຸຈ້ຈຕິ "ອ ວິຊ້ຊາ"ໆ

ຕຕ້ຣ ກຕໂມ ອວິຊ້ຊາປຈ້ຈຢາ ສງ້ຂາໂຣ? ຢາ ເຈຕນາ ສເນ້ຈຕນາ ສເນ້ຈຕຢິຕຕ້ຕໍ – ອຢໍ ວຸຈ້ຈຕິ ອວິຊ້ ຊາປຈ້ຈຢາ ສງ້ຂາໂຣ...ເປ....ໆ

ຕຕ້ຣ ກຕໂມ ຕຌ້ທາປຈ້ຈຢາ ອຄິໂນໂກ້ຂ? ໂຢ ຈິຕ້ຕສ້ສ ອຄິໂນໂກ້ຂ ອຄິນຸຈ້ຈນາ ຕທຄິນຸຕ້ຕຕາ – ອຢໍ ວຸຈ້ຈຕິ "ຕຌ້ທາປຈ້ຈຢາ ອຄິໂນໂກ້ຂ"ໆ

ຕຕ້ຣ ກຕໂມ ອຄິໂນກ້ຂປຈ້ຈຢາ ກໂວ? ກເປຕ້ວາ ອຄິໂນກ້ຂໍ, ເວທນາກ້ຂໂນ້ອ ສນ້ຌາກ້ຂໂນ້ອ ສງ້ຂາ ຣກ້ຂໂນ້ອ ວິຌ້ຌາດກ້ຂໂນ້ອ – ອຢໍ ວຸຈ້ຈຕິ "ອຄິໂນກ້ຂປຈ້ຈຢາ ກໂວ"...ເປ.... ເຕນ ວຸຈ້ຈຕິ "ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ທສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ"ຕິໆ

ຂ๒๒. ກຕເມ ຂນ້ມາ ອກຸສລາ? ຢສ່ມິ ສມເຢ ອກຸສລໍ ຈິຕ້ຕໍ ອຸປ່ປນ້ນໍ ໂຫຕິ ອຸເປກ້ຂາສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕສນ້ປຢຸຕ້ ຕໍ ຣູປາຣນ້ມນໍ ວາ ສທ້ທາຣນ້ມນໍ ວາ ຄນ້ທາຣນ້ມນໍ ວາ ຣສາຣນ້ມນໍ ວາ ໂຜຏ້ກພ້ພາຣນ້ມນໍ ວາ ຂນ້ ມາຣນ້ມນໍ ວາ ຢໍ ຢໍ ວາ ປນາຣພ້ກ, ຕສ່ມິ ສມເຢ ອວິຊ້ຊາປຈ້ຈຢາ ສງ້ຂາໂຣ, ສງ້ຂາຣປຈ້ຈຢາ ວິຌ້ຌາໍ, ວິຌ້ຌາດປຈ້ຈຢາ ນາມ້, ນາມປຈ້ຈຢາ ຈຏ້ກາຢຕນ້, ຈຏ້ກາຢຕນປຈ້ຈຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈ້ຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ້ຈຢາ ຕຌ້ທາ, ຕຌ້ທາປຈ້ຈຢາ ອຸປາທານ້, ອຸປາທານປຈ້ຈຢາ ກໂວ, ກວປຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາ ຕິປຈ້ຈຢາ ຊຣາມຣໍ້ໆ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ທສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິໆ

ຂ๒๓. ຕຕ້ຣ ກຕມາ ອວິຊ້ຊາ? ຢໍ ອຌ້ຌາໍ ອທສ້ສນ້...ເປ.... ອວິຊ້ຊາລງ້ຄິ ໂມໂຫ ອກຸສລມູລໍ – ອຢໍ ວຸຈ້ຈຕິ ອ ວິຊ້ຊາ...ເປ....ໆ

ຕຕ້ຣ ກຕມາ ຜສ້ສປຈ້ຈຢາ ເວທນາ? ຢໍ ເຈຕສິກໍ ເນວ ສາຕໍ ນາສາຕໍ ເຈໂຕສນ້ຜສ້ສຊໍ ອທຸກ້ຂມສຸຂໍ ເວທ ຢິຕໍ ເຈໂຕສນ້ຜສ້ສຊາ ອທຸກ້ຂມສຸຂາ ເວທນາ – ອຢໍ ວຸຈ້ຈຕິ "ຜສ້ສປຈ້ຈຢາ ເວທນາ"...ເປ.... ເຕນ ວຸຈ້ຈ ຕິ "ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ທສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິ"ຕິໆ

ຂ๒๔. ກຕເມ ຂນ້ມາ ອກຸສລາ? ຢສ່ມິ ສມເຢ ອກຸສລໍ ຈິຕ້ຕໍ ອຸປ່ປນ້ນໍ ໂຫຕິ ອຸເປກ້ຂາສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕສນ້ປຢຸຕ້ ຕໍ ສສງ້ຂາເຣບ...ເປ.... ອຸເປກ້ຂາສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕວິປ່ປຢຸຕ້ຕໍ ຣູປາຣນ້ມນໍ ວາ...ເປ.... ອຸເປກ້ຂາສຫຄຕໍ ທິຍ້ກິຄຕວິປ່ປຢຸຕ້ຕໍ ສສງ້ຂາເຣບ ຣູປາຣນ້ມນໍ ວາ ສທ້ທາຣນ້ມນໍ ວາ ຄນ້ທາຣນ້ມນໍ ວາ ຣສາຣນ້ມນໍ ວາ ໂຜຏ້ກພ້ພາຣນ້ມນໍ ວາ ຂນ້ມາຣນ້ມນໍ ວາ ຢໍ ຢໍ ວາ ປນາຣພ້ກ, ຕສ່ມິ ສມເຢ ອວິຊ້ຊາປຈ້ຈຢາ ສງ້ຂາ ໂຣ, ສງ້ຂາຣປຈ້ຈຢາ ວິຌ້ຌາໍ, ວິຌ້ຌາດປຈ້ຈຢາ ນາມ້, ນາມປຈ້ຈຢາ ຈຏ້ກາຢຕນ້ , ຈຏ້ກາຢຕນປຈ້ຈ ຢາ ຜໂສ້ສ, ຜສ້ສປຈ້ຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ້ຈຢາ ຕຌ້ທາ , ຕຌ້ທາປຈ້ຈຢາ ອຄິໂນໂກ້ຂ, ອຄິໂນກ້ ຂປຈ້ຈຢາ ກໂວ, ກວປຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ້ຈຢາ ຊຣາມຣໍ້ໆ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂກ້ຂນ້ທສ້ສ ສມຸທໂຢ ໂຫຕິໆ

๖๒๕. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตี"ติฯ

๖๒๖. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โทมนสฺสสหคตํ ปฏิฆสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา...เป.... โทมนสฺสสหคตํ ปฏิฆสมฺปยุตฺตํ สงฺขารเร รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬายตนํ, ฉฬายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปฏิฆํ, ปฏิฆปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีฯ

๖๒๗. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉฬายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ อสาตํ เจตสิกํ ทุกฺขํ เจโตสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตมํ เวทนาปจฺจยา ปฏิฆํ? โย จิตฺตสฺส อาฆาโต...เป.... จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป [อสุโลโป (สฺยา.)] อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส – อิทํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ปฏิฆํ" ฯ

ตตฺถ กตโม ปฏิฆปจฺจยา อธิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส อธิโมโกฺข อธิมุจฺจนา ตทธิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "ปฏิฆปจฺจยา อธิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา อธิโมกฺขํ, เวทนากฺขนฺธํ สญฺญากฺขนฺธํ สงฺขารกฺขนฺธํ วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ วุจฺจติ "อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตี"ติฯ

๖๒๘. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ วิจิกิจฺฉาสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ , ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬายตนํ, ฉฬายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา วิจิกิจฺฉา, วิจิกิจฺฉาปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีฯ

๖๒๙. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉฬายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ, เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตมา เวทนาปจฺจยา วิจิกิจฺฉา? ยา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺฉา เทฺวฬฺหกํ ทฺวิธาปโถ [เทฺวธาปโถ (สี. สฺยา.)] สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสปฺปนา อปริโยคาหณา [อปริโยคาหนา (สี. สฺยา. กํ.)] ฉมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา วิจิกิจฺฉา"ฯ

ตตฺถ กตโม วิจิกิจฺฉาปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา วิจิกิจฺฉํ, เวทนากฺขนฺธํ สญฺญากฺขนฺธํ สงฺขารกฺขนฺธํ วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ วุจฺจติ "วิจิกิจฺฉาปจฺจยา ภโว"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตี"ติฯ

๖๙๐. ภตเม อมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปชฺชํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ อุทฺธจฺจสมฺปยุตฺตํ ธูปาธมฺมกํ วา สหฺทาธมฺมกํ วา คนฺธาธมฺมกํ วา ธสาธมฺมกํ วา โผฏฺฐพฺพาธมฺมกํ วา อมฺมาธมฺมกํ วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภา, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา อุทฺธจฺจํ, อุทฺธจฺจปจฺจยา อถิโมโกฺข, อถิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๙๑. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชา"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตมํ เวทนาปจฺจยา อุทฺธจฺจํ? ยํ จิตฺตสฺส อุทฺธจฺจํ อวูปสโม เจตโส วิเกฺขโป ภนฺตตฺตํ จิตฺตสฺส – อิทํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา อุทฺธจฺจํ"ฯ

ตตฺถ กตโม อุทฺธจฺจปจฺจยา อถิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส อถิโมโกฺข อถิมุจฺจนา ตทถิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "อุทฺธจฺจปจฺจยา อถิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม อถิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา อถิโมกฺขํ, เวทนากฺขโนฺธ สญฺญากฺขโนฺธ สงฺขารกฺขโนฺธ วิญฺญาณกฺขโนฺธ – อยํ วุจฺจติ "อถิโมกฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

อกุสลปิเฺหทโสฯ

๑๐. กุสลปิเฺหทโส

๖๙๒. กตเม อมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปชฺชํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ ธูปาธมฺมกํ วา สหฺทาธมฺมกํ วา คนฺธาธมฺมกํ วา ธสาธมฺมกํ วา โผฏฺฐพฺพาธมฺมกํ วา อมฺมาธมฺมกํ วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภา, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อถิโมโกฺข, อถิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๖๙๓. ตตฺถ กตเม กุสลมูลา? อโลโภ, อโทโส, อโมโหฯ

ตตฺถ กตโม อโลโภ? โย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อโลโภ"ฯ

ตตฺถ กตโม อโทโส? โย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโชฺช อโทโส กุสลมูลํ – อยํ วุจฺจติ "อโทโส"ฯ

ตตฺถ กตโม อโมโห? ยา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ – อยํ วุจฺจติ "อโมโห"ฯ อิเม วุจฺจนฺติ "กุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ...เป.... วิญฺญาณปจฺจยา นามํ...เป.... นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ...เป.... ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส...เป.... ผสฺสปจฺจยา เวทนา...เป.... ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทนาปจฺจยา ปสาโท? ยา สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา ๑ภิปฺปสาโท – ๑ยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ปสาโท"ฯ

ตตฺถ กตโม ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโภฺข? โย จิตฺตสฺส ๑อิโมโภฺข ๑อิมุจฺจนา ตทอิมุตฺตตา – ๑ยํ วุจฺจติ "ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโภฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม ๑อิโมภฺขปจฺจยา ภโว? ภเปตฺวา ๑อิโมภฺขํ, เวทนาภฺขโนฺธ สญฺญาภฺขโนฺธ สงฺขาธภฺขโนฺธ วิญฺญาณภฺขโนฺธ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑อิโมภฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๒๑๔. กตเม ธมฺมา ภุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ ภุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน ธูปาธมฺมณํ วา...เป.... โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ ธูปาธมฺมณํ วา...เป.... โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน ธูปาธมฺมณํ วา สทฺทาธมฺมณํ วา คนฺธาธมฺมณํ วา รสาธมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพาธมฺมณํ วา ธมฺมาธมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภ, ตสฺมึ สมเย ภุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ , วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโภฺข, ๑อิโมภฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๒๑๕. ตตฺถ กตเม ภุสลมูลา? ๑โลโภ, ๑โทโสฯ

ตตฺถ กตโม ๑โลโภ? โย ๑โลโภ ๑ลุพฺภนา ๑ลุพฺภิตตฺตํ ๑สาราโค ๑สารชฺชนา ๑สารชฺชิตตฺตํ ๑นภิชฺฌา ๑โลโภ ภุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑โลโภ"ฯ

ตตฺถ กตโม ๑โทโส? โย ๑โทโส ๑ทุสฺสนา ๑ทุสฺสิตตฺตํ ๑พฺยาปาโท ๑พฺยาปชฺโชช ๑โทโส ภุสลมูลํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑โทโส"ฯ ๑เม วุจฺจนฺติ "ภุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม ภุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "ภุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๒๑๖. กตเม ธมฺมา ภุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ ภุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ ธูปาธมฺมณํ วา...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน ธูปาธมฺมณํ วา สทฺทาธมฺมณํ วา คนฺธาธมฺมณํ วา รสาธมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพาธมฺมณํ วา ธมฺมาธมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภ, ตสฺมึ สมเย ภุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโภฺข, ๑อิโมภฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๒๑๗. ตตฺถ กตเม ภุสลมูลา? ๑โลโภ, ๑โทโส, ๑โมโท – ๑เม วุจฺจนฺติ "ภุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... อยํ วุจฺจติ – "ฉฬงฺคาย ตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตี"ติฯ

กตเม อมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา อมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬงฺคาย ตนํ, ฉฬงฺคาย ตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีฯ

๒๙๙. ตตฺถ กตเม กุสลมูลา? อโลโภ, อโทโส – อิเม วุจฺจนฺติ "กุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๓๐๐. กตเม อมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปฑิวิภสิตํ [ปฑิวิภสิตํ (สี. สฺยา.)], ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ , วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬงฺคาย ตนํ, ฉฬงฺคาย ตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๓๐๑. ตตฺถ กตเม กุสลมูลา? อโลโภ, อโทโส, อโมโห – อิเม วุจฺจนฺติ "กุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... ตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๓๐๒. กตเม อมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬงฺคาย ตนํ, ฉฬงฺคาย ตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๓๐๓. ตตฺถ กตเม กุสลมูลา? อโลโภ, อโทโส, อโมโห – อิเม วุจฺจนฺติ "กุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉฬงฺคาย ตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ

ເຈໂຕສມຸຜສฺสชา สาตา สุขา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"...ເປ.... ເຕນ ວุจฺจติ "เอวเมตสฺส เทวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๓๐๔. กตเม อมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ ๑ปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปกฺมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฺปหานํ ทนฺอาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโกฺข, ๑อิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมเตสํ อมฺมานํ สมุทโย โหติฯ

๓๐๕. ตตฺถ กตเม กุสลมูลา? ๑โลโภ, ๑โทโส, ๑โมโหฯ

ตตฺถ กตโม ๑โลโภ...เป.... ๑โทโส...เป.... ๑โมโห? ยา ปญฺญา ปชานนา...เป.... ๑โมโห อมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ อมฺมวิจยสโมฺพชฺฌโงฺค มคฺคงฺคํ มคฺคปธิยาปนฺนํ – ๑ยํ วุจฺจติ "๑โมโห"ฯ ๑เม วุจฺจนฺติ "กุสลมูลา"ฯ

ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... ๑ยํ วุจฺจติ "ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – ๑ยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทนาปจฺจยา ปสาโท? ยา สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา ๑ภิปฺปสาโท – ๑ยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ปสาโท"ฯ

ตตฺถ กตโม ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส ๑อิโมโกฺข ๑อิมุจฺจนา ตทิมุตฺตตา – ๑ยํ วุจฺจติ "ปสาทปจฺจยา ๑อิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม ๑อิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา ๑อิโมกฺขํ, เวทนากฺขนฺธโน สญฺญากฺขนฺธโน สงฺขารกฺขนฺธโน วิญฺญาณกฺขนฺธโน – ๑ยํ วุจฺจติ "๑อิโมกฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... ๑ยํ วุจฺจติ "ชาติปจฺจยา ชรามรณํ"ฯ

เอวเมเตสํ อมฺมานํ สมุทโย โหติติฯ เอวเมเตสํ อมฺมานํ สงฺคติ โหติ, สมาคโม โหติ, สโมธานํ โหติ, ปาตุภาโว โหติฯ เตน วุจฺจติ "เอวเมเตสํ อมฺมานํ สมุทโย โหติ"ติฯ

กุสลนิเทฺทโสฯ

๑๑. ๑ฆฺยากตนิเทฺทโส

๓๐๖. กตเม อมฺมา ๑ฆฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ธูปารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เทวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๓๐๗. ตตฺถ กตโม สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – ๑ยํ วุจฺจติ "สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชาจกฺขุวิญฺญาณธาตุ – ๑ทํ

ວຸຈ້ຈະ "ສງ້ຂາຣປ້ຈ້ຈຢາ ວິນ້ານາດໍ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະມໍ ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາ ບານໍ? ເວທນານ້ຂະໂນ້ອ , ສນ້ານານ້ຂະໂນ້ອ, ສງ້ຂາຣນ້ຂະໂນ້ອ – ອິທໍ ວຸຈ້ຈະ "ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາ ບານໍ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະມໍ ບານປ້ຈ້ຈຢາ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ? ຢໍ ຈິດ້ຕໍ ນະໂບ ນານະສໍ...ເປ.... ຕະຊ້ານ້ານ້ຈ້ນ້ຊ້ວິນ້ານາດທາຕຸ – ອິທໍ ວຸຈ້ຈະ "ບານປ້ຈ້ຈຢາ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະໂມ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ? ໂຢ ຜະໂສ້ສ ຜຸສະນາ ສະມ້ຜຸສະນາ ສະມ້ຜຸສິຕະດ້ຕໍ – ອະຢໍ ວຸຈ້ຈະ "ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະນາ ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ? ຢໍ ເຈຕສິກໍ ເນວ ສາຕໍ ນາສາຕໍ ເຈໂຕສະມ້ຜະສ້ສຊໍ ອະທຸກ້ຂະນສຸຂໍ ເວທ ຢິຕໍ ເຈໂຕສະມ້ຜະສ້ສຊາ ອະທຸກ້ຂະນສຸຂາ ເວທນາ – ອະຢໍ ວຸຈ້ຈະ "ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະໂມ ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ? ກະເປ້ດ້ວາ ເວທນໍ, ສນ້ານານ້ຂະໂນ້ອ ສງ້ຂາຣນ້ຂະໂນ້ອ ວິນ້ານາດນ້ຂ ໂນ້ອ – ອະຢໍ ວຸຈ້ຈະ "ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ"...ເປ.... ເຕນ ວຸຈ້ຈະ "ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂະນ້ ຂະນ້ອສ້ສ ສະມຸທະໂຢ ໂຫະຕິ"ຕິໆ

ນິ0ຕ. ຕສ້ມິ ສະມະເຢ ສງ້ຂາຣປ້ຈ້ຈຢາ ວິນ້ານາດໍ ສງ້ຂາຣເທຕຸກໍ, ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາ ບານໍ ວິນ້ານາດເທຕຸກໍ, ບານ ປ້ຈ້ຈຢາ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ ບານເທຕຸກໍ, ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບເທຕຸໂກ, ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ ຜະສ້ສເທຕຸກາ, ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ, ກະວປ້ຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປ້ຈ້ຈຢາ ຊະຣາມະຣະດໍໆ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂະນ້ ຂະນ້ອສ້ສ ສະມຸທະໂຢ ໂຫະຕິໆ

ນິ0ດ. ຕສ້ມິ ສະມະເຢ ສງ້ຂາຣປ້ຈ້ຈຢາ ວິນ້ານາດໍ ສງ້ຂາຣສະມ້ປະຢຸຕະຕໍ, ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາ ບານໍ ວິນ້ານາດສະມ້ປະຢຸຕ ຕໍ, ບານປ້ຈ້ຈຢາ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ ບານສະມ້ປະຢຸຕະຕໍ, ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບສະມ້ປະຢຸໂຕ້ຕ, ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ ຜະສ້ສສະມ້ປະຢຸຕ້ຕາ, ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ, ກະວປ້ຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປ້ຈ້ຈຢາ ຊະຣາ ມະຣະດໍໆ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂະນ້ ຂະນ້ອສ້ສ ສະມຸທະໂຢ ໂຫະຕິໆ

ນິ1ດ. ຕສ້ມິ ສະມະເຢ ສງ້ຂາຣປ້ຈ້ຈຢາ ວິນ້ານາດໍ, ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາປິ ສງ້ຂາໂຣ; ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາ ບານໍ, ບານ ປ້ຈ້ຈຢາປິ ວິນ້ານາດໍ; ບານປ້ຈ້ຈຢາ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ, ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາປິ ບານໍ; ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ, ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາປິ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ; ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາປິ ຜະໂສ້ສ; ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ, ກະວປ້ຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປ້ຈ້ຈຢາ ຊະຣາມະຣະດໍໆ ເອວເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂະນ້ ຂະນ້ອສ້ສ ສະມຸທະໂຢ ໂຫ ຕິໆ

ນິ1ດ. ກະຕະມ ອະມ້ນາ ອະພ້ຢາກະຕາ? ຢສ້ມິ ສະມະເຢ ກາມາວະຈະຣສ້ສ ກຸສະລສ້ສ ກະມ້ນສ້ສ ກະຕະ້ຕາ ອຸປະຈິຕະ້ຕາ ວິ ປາກໍ ໂສຕວິນ້ານາດໍ ອຸປ້ປະນ້ບໍ ໂຫະຕິ ອຸເປກ້ຂາສະຫະຄະຕໍ ສະທ້ທາຣະນ້ນະດໍ...ເປ.... ຈາບວິນ້ານາດໍ ອຸປ້ປະນ້ບໍ ໂຫະຕິ ອຸເປກ້ຂາສະຫະຄະຕໍ ຄະນ້ອາຣະນ້ນະດໍ...ເປ.... ຊິວ້ຫາວິນ້ານາດໍ ອຸປ້ປະນ້ບໍ ໂຫະຕິ ອຸເປກ້ຂາສະຫະຄະຕໍ ຣະສາ ຣະນ້ນະດໍ...ເປ.... ກາຢວິນ້ານາດໍ ອຸປ້ປະນ້ບໍ ໂຫະຕິ ສຸຂະສະຫະຄະຕໍ ໂຜຜ້ກະພ້ພາຣະນ້ນະດໍ, ຕສ້ມິ ສະມະເຢ ສງ ຂາຣປ້ຈ້ຈຢາ ວິນ້ານາດໍ, ວິນ້ານາດປ້ຈ້ຈຢາ ບານໍ, ບານປ້ຈ້ຈຢາ ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບໍ, ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ, ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ, ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ, ກະວປ້ຈ້ຈຢາ ຊາຕິ, ຊາຕິປ້ຈ້ຈຢາ ຊະຣາມະຣະດໍໆ ເອວ ເມຕສ້ສ ເກວລສ້ສ ທຸກ້ຂະນ້ ຂະນ້ອສ້ສ ສະມຸທະໂຢ ໂຫະຕິໆ

ນິ1ຕ. ກະຕະມ ສງ້ຂາໂຣ? ຢາ ເຈຕະນາ ສະເນ້ຈະຕະນາ ສະເນ້ຈະຕະຢິຕະດ້ຕໍ – ອະຢໍ ວຸຈ້ຈະ "ສງ້ຂາໂຣ"...ເປ.... ອະຢໍ ວຸຈ້ຈະ "ຂະຍ້ານ້ານ້ຢຕະບປ້ຈ້ຈຢາ ຜະໂສ້ສ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະນາ ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ? ຢໍ ກາຢິກໍ ສາຕໍ ກາຢິກໍ ສຸຂໍ ກາຢສະມ້ຜະສ້ສຊໍ ສາຕໍ ສຸຂໍ ເວທຢິຕໍ ກາຢສະມ້ຜະສ້ສຊາ ສາຕາ ສຸຂາ ເວທນາ – ອະຢໍ ວຸຈ້ຈະ "ຜະສ້ສປ້ຈ້ຈຢາ ເວທນາ"ໆ

ຕະ້ດ ກະຕະໂມ ເວທນາປ້ຈ້ຈຢາ ກະໂວ? ກະເປ້ດ້ວາ ເວທນໍ, ສນ້ານານ້ຂະໂນ້ອ ສງ້ຂາຣນ້ຂະໂນ້ອ ວິນ້ານາດນ້ຂ

ໂບ.ઇ – ૧ઇં વુચ્ચતિ "વેદનાપચ્ચયા ભવો"...પે.... તેન વુચ્ચતિ "એવમેતસ્સ કેવલસ્સ દુક્ખક્ખન્ધસ્સ સમુદયો હોતિ"તિ૧૦

૩૧૩. કતમે ઇમે ચ૧૦યાકતા? યસ્મિં સમયે કામાવચરસ્સ કુસલસ્સ કમ્મસ્સ કતત્તા ઉપચિતત્તા વિપાકા મહાભૂતા ઉપ્પજ્જન્તિ હોતિ ઉપાદિન્નાસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં ગન્ધાયતનં વા રસાયતનં વા ઇત્થિન્દ્રિયં વા પુરિસિન્દ્રિયં વા જીવિતિન્દ્રિયં વા કાયવિઞ્ઞત્તિ, તસ્મિં સમયે સઙ્ખારક્ખન્ધો યા વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો, વિઞ્ઞાણક્ખન્ધપચ્ચયા નામં, નામપચ્ચયા ફસ્સો, ફસ્સપચ્ચયા વેદના, વેદનાપચ્ચયા તણ્હા, તણ્હાપચ્ચયા ઉપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો, ભવપચ્ચયા જાતિ, જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી૧૦ એવમેતસ્સ કેવલસ્સ દુક્ખક્ખન્ધસ્સ સમુદયો હોતિ૧૦

૩૧૪. તત્થ કતમો સઙ્ખારો? યા ચેતના સઞ્ચેતના સઞ્ચેતયિતત્તં – ૧ઇં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારો"૧૦

તત્થ કતમં સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં? યં ચિત્તં મનો માનસં...પે.... તજ્જામનોધાતુ – ઇદં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં"...પે.... ૧ઇં વુચ્ચતિ "ફસ્સપચ્ચયા વેદના"૧૦

તત્થ કતમા વેદના? યં ચેતસિકં સુખં સાતં કાયસાતં ચેતોસમ્ફસ્સજં દુક્ખમસુખં ઉપેક્ખં ચેતોસમ્ફસ્સજા દુક્ખા વેદના – ૧ઇં વુચ્ચતિ "વેદના"૧૦

તત્થ કતમો ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો"૧૦

તત્થ કતમો ભવપચ્ચયા જાતિ? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "ભવપચ્ચયા જાતિ"૧૦

તત્થ કતમો જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી"૧૦

તત્થ કતમો જરામરણાદીનં? યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે જરા જીરણતા ખણ્ડિચ્ચં પલિચ્ચં વલિતા પલિતતા આયુનો સંહાનિ ઇન્દ્રિયાનં પરિપાકો – ઇદં વુચ્ચતિ "જરા"૧૦ યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે ચુતિ ચવનતા ભેદો અન્તરધાનં મચ્ચુ મરણં કાલકિરિયા ખન્ધાનં ભેદો કલેવરસ્સ નિક્ખેપો જીવિતિન્દ્રિયસ્સુપચ્છેદો – ઇદં વુચ્ચતિ "મરણં"૧૦ ઇતિ અયઞ્ચ જરા ઇદઞ્ચ મરણં – ઇદં વુચ્ચતિ "જરામરણાદી"૧૦

તત્થ કતમો જરામરણાદીનં? યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે જરા જીરણતા ખણ્ડિચ્ચં પલિચ્ચં વલિતા પલિતતા આયુનો સંહાનિ ઇન્દ્રિયાનં પરિપાકો – ઇદં વુચ્ચતિ "જરા"૧૦ યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે ચુતિ ચવનતા ભેદો અન્તરધાનં મચ્ચુ મરણં કાલકિરિયા ખન્ધાનં ભેદો કલેવરસ્સ નિક્ખેપો જીવિતિન્દ્રિયસ્સુપચ્છેદો – ઇદં વુચ્ચતિ "મરણં"૧૦ ઇતિ અયઞ્ચ જરા ઇદઞ્ચ મરણં – ઇદં વુચ્ચતિ "જરામરણાદી"૧૦

૩૧૫. કતમે ઇમે ચ૧૦યાકતા? યસ્મિં સમયે કામાવચરસ્સ કુસલસ્સ કમ્મસ્સ કતત્તા ઉપચિતત્તા વિપાકા મહાભૂતા ઉપ્પજ્જન્તિ હોતિ ઉસ્સન્નસ્સસહગતા ધાતુયો યા રૂપાનં ગન્ધાયતનં વા રસાયતનં વા ઇત્થિન્દ્રિયં વા પુરિસિન્દ્રિયં વા જીવિતિન્દ્રિયં વા કાયવિઞ્ઞત્તિ, તસ્મિં સમયે સઙ્ખારક્ખન્ધો યા વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો, વિઞ્ઞાણક્ખન્ધપચ્ચયા નામં, નામપચ્ચયા ફસ્સો, ફસ્સપચ્ચયા વેદના, વેદનાપચ્ચયા તણ્હા, તણ્હાપચ્ચયા ઉપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો, ભવપચ્ચયા જાતિ, જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી૧૦ એવમેતસ્સ કેવલસ્સ દુક્ખક્ખન્ધસ્સ સમુદયો હોતિ૧૦

૩૧૬. તત્થ કતમો સઙ્ખારો? યા ચેતના સઞ્ચેતના સઞ્ચેતયિતત્તં – ૧ઇં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારો"૧૦

તત્થ કતમં સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં? યં ચિત્તં મનો માનસં...પે.... તજ્જામનોવિઞ્ઞાણધાતુ – ઇદં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં"...પે.... ૧ઇં વુચ્ચતિ "ફસ્સપચ્ચયા વેદના"૧૦

તત્થ કતમા વેદના? યં ચેતસિકં સાતં ચેતસિકં સુખં ચેતોસમ્ફસ્સજં સાતં સુખં વેદયિતં ચેતોસમ્ફસ્સજા સાતા સુખા વેદના – ૧ઇં વુચ્ચતિ "વેદના"૧૦

તત્થ કતમો ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો"૧૦

તત્થ કતમો ભવપચ્ચયા જાતિ? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "ભવપચ્ચયા જાતિ"૧૦

તત્થ કતમો જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી"૧૦

તત્થ કતમો જરામરણાદીનં? યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે જરા જીરણતા ખણ્ડિચ્ચં પલિચ્ચં વલિતા પલિતતા આયુનો સંહાનિ ઇન્દ્રિયાનં પરિપાકો – ઇદં વુચ્ચતિ "જરા"૧૦ યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે ચુતિ ચવનતા ભેદો અન્તરધાનં મચ્ચુ મરણં કાલકિરિયા ખન્ધાનં ભેદો કલેવરસ્સ નિક્ખેપો જીવિતિન્દ્રિયસ્સુપચ્છેદો – ઇદં વુચ્ચતિ "મરણં"૧૦ ઇતિ અયઞ્ચ જરા ઇદઞ્ચ મરણં – ઇદં વુચ્ચતિ "જરામરણાદી"૧૦

૩૧૭. કતમે ઇમે ચ૧૦યાકતા? યસ્મિં સમયે કામાવચરસ્સ કુસલસ્સ કમ્મસ્સ કતત્તા ઉપચિતત્તા વિપાકા મહાભૂતા ઉપ્પજ્જન્તિ હોતિ ઉપાદિન્નાસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં ગન્ધાયતનં વા રસાયતનં વા ઇત્થિન્દ્રિયં વા પુરિસિન્દ્રિયં વા જીવિતિન્દ્રિયં વા કાયવિઞ્ઞત્તિ, તસ્મિં સમયે સઙ્ખારક્ખન્ધો યા વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો, વિઞ્ઞાણક્ખન્ધપચ્ચયા નામં, નામપચ્ચયા ફસ્સો, ફસ્સપચ્ચયા વેદના, વેદનાપચ્ચયા તણ્હા, તણ્હાપચ્ચયા ઉપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો, ભવપચ્ચયા જાતિ, જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી૧૦ એવમેતસ્સ કેવલસ્સ દુક્ખક્ખન્ધસ્સ સમુદયો હોતિ૧૦

૩૧૮. તત્થ કતમો સઙ્ખારો? યા ચેતના સઞ્ચેતના સઞ્ચેતયિતત્તં – ૧ઇં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારો"૧૦

તત્થ કતમં સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં? યં ચિત્તં મનો માનસં...પે.... તજ્જામનોવિઞ્ઞાણધાતુ – ઇદં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં"...પે.... ૧ઇં વુચ્ચતિ "ફસ્સપચ્ચયા વેદના"૧૦

તત્થ કતમા વેદના? યં ચેતસિકં સાતં ચેતસિકં સુખં ચેતોસમ્ફસ્સજં સાતં સુખં વેદયિતં ચેતોસમ્ફસ્સજા સાતા સુખા વેદના – ૧ઇં વુચ્ચતિ "વેદના"૧૦

તત્થ કતમો ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો"૧૦

તત્થ કતમો ભવપચ્ચયા જાતિ? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "ભવપચ્ચયા જાતિ"૧૦

તત્થ કતમો જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી? કામુપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા કમ્મભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા રૂપભવો, ઉપાદાનપચ્ચયા અરૂપભવો – ૧ઇં વુચ્ચતિ "જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી"૧૦

તત્થ કતમો જરામરણાદીનં? યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે જરા જીરણતા ખણ્ડિચ્ચં પલિચ્ચં વલિતા પલિતતા આયુનો સંહાનિ ઇન્દ્રિયાનં પરિપાકો – ઇદં વુચ્ચતિ "જરા"૧૦ યા તેસં તેસં સત્તાનં તમ્હિ તમ્હિ સત્તનિકાયે ચુતિ ચવનતા ભેદો અન્તરધાનં મચ્ચુ મરણં કાલકિરિયા ખન્ધાનં ભેદો કલેવરસ્સ નિક્ખેપો જીવિતિન્દ્રિયસ્સુપચ્છેદો – ઇદં વુચ્ચતિ "મરણં"૧૦ ઇતિ અયઞ્ચ જરા ઇદઞ્ચ મરણં – ઇદં વુચ્ચતિ "જરામરણાદી"૧૦

૩૧૯. કતમે ઇમે ચ૧૦યાકતા? યસ્મિં સમયે કામાવચરસ્સ કુસલસ્સ કમ્મસ્સ કતત્તા ઉપચિતત્તા વિપાકા મહાભૂતા ઉપ્પજ્જન્તિ હોતિ ઉપાદિન્નાસમુટ્ઠાનાનં રૂપાનં ગન્ધાયતનં વા રસાયતનં વા ઇત્થિન્દ્રિયં વા પુરિસિન્દ્રિયં વા જીવિતિન્દ્રિયં વા કાયવિઞ્ઞત્તિ, તસ્મિં સમયે સઙ્ખારક્ખન્ધો યા વિઞ્ઞાણક્ખન્ધો, વિઞ્ઞાણક્ખન્ધપચ્ચયા નામં, નામપચ્ચયા ફસ્સો, ફસ્સપચ્ચયા વેદના, વેદનાપચ્ચયા તણ્હા, તણ્હાપચ્ચયા ઉપાદાનં, ઉપાદાનપચ્ચયા ભવો, ભવપચ્ચયા જાતિ, જાતિપચ્ચયા જરામરણાદી૧૦ એવમેતસ્સ કેવલસ્સ દુક્ખક્ખન્ધસ્સ સમુદયો હોતિ૧૦

૩૨૦. તત્થ કતમો સઙ્ખારો? યા ચેતના સઞ્ચેતના સઞ્ચેતયિતત્તં – ૧ઇં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારો"૧૦

તત્થ કતમં સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં? યં ચિત્તં મનો માનસં...પે.... તજ્જામનોવિઞ્ઞાણધાતુ – ઇદં વુચ્ચતિ "સઙ્ખારક્ખન્ધપચ્ચયા વિઞ્ઞાણં"...પે.... ૧ઇં વુચ્ચતિ "ફસ્સપચ્ચયા વેદના"૧૦

ອາຣມฺมณา ວา ธสาธมฺมณา ວา โผฏฐพฺพาธมฺมณา ວา อมฺมาธมฺมณา ວา ยํ ยํ ວา ปบาธพฺพ, ตสฺมึ สมเย สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา บามํ, บามปจฺจยา ฉผฺฐายตบํ, ฉผฺฐายตบปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทบา, เวทบาปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขบฺอสฺส สมุทโย โทติฯ

ฌิ๑๒. ตตฺถ กตโม สงฺขาโธ? ยา เจตบา สเญฺจตบา สเญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "สงฺขาโธ"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโบ มาบสํ...เป.... ตฺชฺชามโบวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉผฺฐายตบปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทบา? ยํ เจตสิกํ เบว สาตํ บาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทบา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทบา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทบาปจฺจยา อธิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส อธิโมโกฺข อธิมุจฺจบา ตทธิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "เวทบาปจฺจยา อธิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา อธิโมกฺขํ, เวทบากฺขโบฺอ สญฺญากฺขโบฺอ สงฺขาธกฺขโบฺอ, วิญฺญาณกฺขโบฺอ – อยํ วุจฺจติ "อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... เตบ วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขบฺอสฺส สมุทโย โทติ"ติฯ

ฌิ๑๓. กตเม อมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจธสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโบวิญฺญาณธาตุ อุปฺปบฺบา โทติ โสมบสฺสสหถตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... โสมบสฺสสหถตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเธบ...เป.... โสมบสฺสสหถตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... โสมบสฺสสหถตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเธบ...เป.... อุเปกฺขาสหถตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหถตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเธบ...เป.... อุเปกฺขาสหถตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหถตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเธบ ธูปาธมฺมณา วา...เป.... อมฺมาธมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปบาธพฺพ, ตสฺมึ สมเย สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา บามํ, บามปจฺจยา ฉผฺฐายตบํ, ฉผฺฐายตบปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทบา, เวทบาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขบฺอสฺส สมุทโย โทติฯ

ฌิ๑๔. ตตฺถ กตโม สงฺขาโธ? ยา เจตบา สเญฺจตบา สเญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "สงฺขาโธ"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโบ มาบสํ...เป.... ตฺชฺชามโบวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทบา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทบาปจฺจยา ปสาโท? ยา สทฺธา สทฺทหบา โอกปฺปบา อภิปฺปสาโท – อยํ วุจฺจติ "เวทบาปจฺจยา ปสาโท"ฯ

ตตฺถ กตโม ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข ? โย จิตฺตสฺส อธิโมโกฺข อธิมุจฺจบา ตทธิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา อธิโมกฺขํ, เวทบากฺขโบฺอ สญฺญากฺขโบฺอ สงฺขาธกฺขโบฺอ วิญฺญาณกฺขโบฺอ – อยํ วุจฺจติ "อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... เตบ วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขบฺอสฺส สมุทโย โทติ"ติฯ

ฌิ๑๑. กตเม อมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย ธูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌาบํ อุปสมฺปชฺช วิหธติ ปฐวิกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผโสฺส โทติ...เป.... อวิเกฺขโป โทติ – อิเม อมฺมา กุสลาฯ

ตเสฺสว ธูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ , ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว , ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌิ๖๖. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตา? ยสฺมึ สมเย อธูปปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อาภิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสทฺทตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผโสฺส โหติ...เป.... อวิเกฺขโป โหติ – อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตเสฺสว อธูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สพฺพโส อาภิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสทฺทตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌิ๖๗. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ หิตฺวากิตตานํ ปหานาย ปกฺขนฺทาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฬิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผโสฺส โหติ...เป.... อวิเกฺขโป โหติ – อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตเสฺสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฬิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว , ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสํ ธมฺมานํ สมุทโย โหติฯ

ฌิ๖๘. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสทฺทตํ ธูปาธมฺมณํ...เป.... โสตวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสทฺทตํ สทฺทาธมฺมณํ...เป.... ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสทฺทตํ คนฺธาธมฺมณํ...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสทฺทตํ รสาธมฺมณํ...เป.... กายวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ ทุกฺขสทฺทตํ โผฏฺฐพฺพาธมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฬฺฌายตนํ, ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌิ๖๙. ตตฺถ กตโม สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉฬฺฌายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ ภายิกํ อสาตํ ภายิกํ ทุกฺขํ ภายสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ ภายสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทนาปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา เวทนํ, สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ภโว"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๓๖๘. ภตเม อมฺมา อพฺยาภตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส ภตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา ธูปารมฺมณา วา สทฺทารมฺมณา วา คนฺธารมฺมณา วา รสารมฺมณา วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๓๖๙. ตตฺถ ภตโม สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ สงฺขาโรฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโนธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ ภตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ เขว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ ภตโม เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส อธิโมโกฺข อธิมุจฺจนา ตทธิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ ภตโม อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กุเปตฺวา อธิโมกฺขํ , เวทนากฺขนฺธํ สญฺญากฺขนฺธํ สงฺขารกฺขนฺธํ วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ วุจฺจติ "อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๓๖๗. ภตเม อมฺมา อพฺยาภตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส ภตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา ธูปารมฺมณา วา...เป.... อมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๓๖๘. ตตฺถ ภตโม สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺจตนา สญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "สงฺขาโร"ฯ

ตตฺถ ภตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตญฺญามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

๓๖๙. ภตเม อมฺมา อพฺยาภตา? ยสฺมึ สมเย มโนธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ ภิธิยา เขว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา อุเปกฺขาสหคตา ธูปารมฺมณา วา...เป.... โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา...เป.... มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ ภิธิยา เขว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา โสมนสฺสสหคตา ธูปารมฺมณา วา...เป.... อมฺมารมฺมณา วา...เป.... มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ ภิธิยา เขว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา อุเปกฺขาสหคตา ธูปารมฺมณา วา...เป.... อมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺภ, ตสฺมึ สมเย สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

๓๗๑. ภตเม อมฺมา อพฺยาภตา? ยสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ ภิธิยา เขว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺป

ຢຸຕฺตา ສสงฺขาเรน...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน ธูปาธมฺมณา วา...เป.... อมฺมาธมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนาธฺยฺา, ตสฺมึ สมเย สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโห, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ນิມิ ๖. กตเม อมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย ธูปาวจรํ ญาณํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ญาณํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโห, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ນิມิ ๗. กตเม อมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย ธูปาวจรํ ญาณํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ญาณํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ , วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโห, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ອพฺยากตบิเฮฺหโสฯ

๑๖. ອวิชฺชามูลกกุสลบิเฮฺหโส

ນิມิ ๔. กตเม อมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ ธูปาธมฺมณํ วา...เป.... อมฺมาธมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนาธฺยฺา, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโห, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ນิມิ ๕. ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... อยํ วุจฺจติ "ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทนาปจฺจยา ปสาโห? ยา สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโห – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา ปสาโห"ฯ

ตตฺถ กตโม ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส อธิโมโกฺข อธิมุจฺจนา ตทธิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข"ฯ

ຕຕฺถ ภตโม อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว? ภฺเปตฺวา อธิโมกฺขํ, เวทนาภฺขโนฺอ สญฺญาภฺขโนฺอ สงฺขารภฺขโนฺอ วิญฺญาณภฺขโนฺอ – อยํ วุจฺจติ "อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว"...เป.... ตบ วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

ฉิฉิฉิ. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว, ฆวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฉิฉิช. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว, ฆวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฉิฉิฉฺ. ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว, ฆวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฉิฉิฌ. ภตเม อมฺมา ภุสลา? ยสฺมึ สมเย ภามาวจรํ ภุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน...เป.... โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ...เป.... โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน ธูปารมฺมณํ วา...เป.... อมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว, ฆวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฉิ๘๐. ภตเม อมฺมา ภุสลา? ยสฺมึ สมเย ธูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิเจฺจว ภาเมหิ ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปฤวิภสํฑํ, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว, ฆวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฉิ๘๑. ภตเม อมฺมา ภุสลา? ยสฺมึ สมเย อธูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อาภิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ฆโว, ฆวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฉิ๘๒. ภตเม อมฺมา ภุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ หิตฺวาภิถตานํ ปหานาย ปฤมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิเจฺจว ภาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฺปฺปหํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณ

ປຈ່ຈຍາ ບານໍ, ບານປຈ່ຈຍາ ລຍ່ກາຍຕບໍ, ລຍ່ກາຍຕບປຈ່ຈຍາ ຜໂສ່ສ, ຜສ່ສປຈ່ຈຍາ ເວທນາ , ເວທ ນາປຈ່ຈຍາ ປສາໂທ, ປສາທປຈ່ຈຍາ ອະຄິໂນໂກ່ຂ , ອະຄິໂນກ່ຂປຈ່ຈຍາ ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชา ติปจฺจยา ຊຣານຣณํๆ ເອວເມຕສໍ ອນ່ນານໍ ສມຸທໂຍ ໂຫຕິๆ

ອວິຊຊານູລກກຸສລບິເທ່ທໂສๆ

๑ນ. ກຸສລມູລກວິປາກບິເທ່ທໂສ

ນ.ສ.ນ. ภตเม อนฺนา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย ภามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตฺตา อุปจิตฺตา วิ ปากํ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รูปารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา ส ขาโธ, ส ขารปจฺจยา ວิญฺญาณํ, ວิญฺญาณปจฺจยา ນามํ, ນามปจฺจยา ลยฺกายตนํ, ลยฺกาย ตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรา มรณํๆ ເອວເມຕສฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติๆ

ນ.ສ.ສ. ตตฺถ กตโม กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ? ยา เจตนา สเญฺจตนา สเญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "กุสล มูลปจฺจยา สงฺขาโธ"...ปเ.... ตน วุจฺจติ "ເອວເมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โห ติ"ติๆ

ນ.ສ.ຫ. ภตเม อนฺนา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตฺตา อุปจิตฺตา วิ ปากํ โสตวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ สทฺทารมฺมณํ...ปเ.... ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ คนฺธารมฺมณํ...ปเ.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รสา รมฺมณํ...ปเ.... กายวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ สุขสหคตํ โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ...ปเ.... มโนธาตุ อุปฺ ปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...ปเ.... โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา...ปเ.... มโนวิญฺ ญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ โสมนสฺสสหคตา รูปารมฺมณา วา...ปเ.... อมฺมารมฺมณา วา...ปเ.... มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...ปเ.... อมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ , สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณ ปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ลยฺกายตนํ, ลยฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา , เวท นาปจฺจยา อะคิโนโกฺข, อะคิโนกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํๆ ເอว เมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติๆ

ນ.ສ.ຜ. ภตเม อนฺนา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตฺตา อุปจิตฺตา วิปา กา นโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...ปเ.... โสมนสฺสสหค ตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...ปเ.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...ปเ.... โสมนสฺส สหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...ปเ.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...ปเ.... อุเปกฺขา สหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...ปเ.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...ปเ.... อุเปกฺขา สหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน รูปารมฺมณา วา...ปเ.... อมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนา รพฺภ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ลยฺกายตนํ, ลยฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ป สาโท, ปสาทปจฺจยา อะคิโนโกฺข, อะคิโนกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรา มรณํๆ ເอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติๆ

ນ.ສ.ງ. ภตเม อนฺนา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิเจฺจว กาเมหิ...ปเ.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปฐวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผโสฺส โหติ...ปเ.... อวิเกฺขโป โหติ – ઇเม อนฺ นา กุสลาๆ

ตเสฺสว ธูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวิกสิณํ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ ฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌิ๔๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสทฺทตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผโสฺส โหติ...เป.... อวิเกฺขโป โหติ – อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตเสฺสว อรูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสทฺทตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ , ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว , ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌิ๔๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ หิตฺวากิตตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฬิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผโสฺส โหติ...เป.... อวิเกฺขโป โหติ – อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตเสฺสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิเจฺจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฬิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย กุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ปสาโท, ปสาทปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมเตสํ ธมฺมานํ สมุทโย โหติฯ

กุสลมูลกวิปากนิเทฺทโสฯ

๑๔. อกุสลมูลกวิปากนิเทฺทโส

ฌิ๕๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รูปารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉผฺกายตนํ, ฉผฺกายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌิ๕๑. ตตฺถ กตโม อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร? ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโร"...เป.... เตน วุจฺจติ "เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

ฌิ๕๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ โสตวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ สหฺทารมฺมณํ...เป.... ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ คนฺธารมฺมณํ...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รสารมฺมณํ...เป.

... ກາຍວິญ্ญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ ทุกฺขสหคตํ โผฏฺฐพฺพาธมฺมณํ...เป.... มโนธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา ธูปาธมฺมณา วา...เป.... โผฏฺฐพฺพาธมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺพ, ตสฺมึ สมเย อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ, สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌ๕ฌ. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา ธูปาธมฺมณา วา...เป.... ธมฺมาธมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนาธพฺพ, ตสฺมึ สมเย อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ, สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามํ, นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ, ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส , ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข, อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ , ชาติปจฺจยา ชธามธณํฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ

ฌ๕๔. ตตฺถ กตโม อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ? ยา เจตนา สเญฺจตนา สเญฺจตยิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "อกุสลมูลปจฺจยา สงฺขาโธ"ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "สงฺขาธปจฺจยา วิญฺญาณํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ? เวทนากฺขโนฺธ, สญฺญากฺขโนฺธ, สงฺขาธกฺขโนฺธ – อิทํ วุจฺจติ "วิญฺญาณปจฺจยา นามํ"ฯ

ตตฺถ กตมํ นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ? ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ...เป.... ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ วุจฺจติ "นามปจฺจยา ฉฏฺฐายตนํ"ฯ

ตตฺถ กตโม ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส? โย ผโสฺส ผุสนา สมฺผุสนา สมฺผุสิตตฺตํ – อยํ วุจฺจติ "ฉฏฺฐายตนปจฺจยา ผโสฺส"ฯ

ตตฺถ กตมา ผสฺสปจฺจยา เวทนา? ยํ เจตสิกํ เขว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ วุจฺจติ "ผสฺสปจฺจยา เวทนา"ฯ

ตตฺถ กตโม เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข? โย จิตฺตสฺส อธิโมโกฺข อธิมุจฺจนา ตทธิมุตฺตตา – อยํ วุจฺจติ "เวทนาปจฺจยา อธิโมโกฺข"ฯ

ตตฺถ กตโม อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว? กเปตฺวา อธิโมกฺขํ, เวทนากฺขโนฺธ สญฺญากฺขโนฺธ สงฺขาธกฺขโนฺธ วิญฺญาณกฺขโนฺธ – อยํ วุจฺจติ "อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว"ฯ

ตตฺถ กตมา ภวปจฺจยา ชาติ? ยา เตสํ เตสํ ธมฺมานํ ชาติ สญฺชาติ นิพฺพตฺติ อภินิพฺพตฺติ ปาตุภาโว – อยํ วุจฺจติ "ภวปจฺจยา ชาติ"ฯ

ตตฺถ กตมํ ชาติปจฺจยา ชธามธณํ? อตฺถิ ชธา, อตฺถิ มธณํฯ ตตฺถ กตมา ชธา? ยา เตสํ เตสํ ธมฺมานํ ชธา ชิธณตา อายุโน สํหานิ – อยํ วุจฺจติ ชธาฯ ตตฺถ กตมํ มธณํ? โย เตสํ เตสํ ธมฺมานํ ขโย วโย เภโท ปริเภโท อนิจฺจตา อนฺตธธานํ – อิทํ วุจฺจติ "มธณํ"ฯ อิติ อยญฺจ ชธา, อิทญฺจ มธณํฯ อิทํ วุจฺจติ "ชาติปจฺจยา ชธามธณํ"ฯ

เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีติฯ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สงฺคติ โหติ, สมาคโม โหติ, สโมธานํ โหติ, ปาตุภาโว โหติฯ ตน วุจฺจติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ"ติฯ

ອກຸສລມູລກວິປາກບິເທฺທโสฯ

ອກิຂมฺมกาฉบิยำฯ

ปฏิจฺจสมุปฺปาทวิภโงถ [ปจฺจยาการวิภโงถ (สี. สฺยา.)] บิฆฺกิโตฯ

ເມື່ອ ວັນອາທິດ ທີ ໗/໒/໒ດ໑ຝ ເດືອນ ກຸມພາ ພສ.໒ຕ໕ຕ໒ ແຫ່ງ ເມືອງ ປາຣິສ ທີ່ ປະເທດ ຝຣັ່ງ

ກ່າຍ ແລະ ເຂົ້າຫບ້າ

ໂດຍ ຄຳແພວ ພູເພັຊຣ໌ລິບທອງ

http://laocom.free.fr

http://laophaen.free.fr

ປະຕິດຈະສະມຸບປາທະວິພັງຄະ